

VÁROSUNK

GYOMAENDRŐD

A keresztény nemzeti gondolat hírnöke

IX. évfolyam 11. szám

* Társadalmi, kulturális, hagyományörző folyóirat *

2002. november

Halottak napján 2002

Fenn foly a perpatvar, torikonragadás, a marakvás:

Bal, jobb, jobb meg a bal. Lenn nyugoszik valahány;
mindegy, hogy hol volt: jobbról, balról a polcon,

fenn, vagy lenn: hull rá a falevél, az avar
bénító csendben. Az enyészet csendes ölében, az anyaföldben
együtt porladnak, - rajtuk a „Béke veled!”

Óh, ha e béke, a jó, fonná idefenn már egybe a szívük!

Ember! Nyújtsd a kezed, s nézz be magadba, remény
gyújts egy szál gyertyát a szeretted s nem szeretted
sírján is: a jövőd lásd legalább *e napon*.

Szilágyi Ferenc

Önök joga van tudni...

Az önkormányzati választások eredményei

Gyomaendrőd

Polgármester: **Dr. Dávid Imre** 3.357 szavazattal

Önkormányzati képviselők egvéni körzetekben: 10 fő

- Császárné Gyuricza Éva 9. választókerületben (FIDESZ-MKDSZ- Gazdakörök) 258 szavazattal
- Béres János 4. választókerületben (Körösök Vidékéért Egyesület) 236 szavazattal
- Knapcsek Béla 6. választókerületben (MSZP) 224 szavazattal
- Jakus Imre 10 választókerületben (Körösök Vidékéért Egyesület) 209 szavazattal
- Csányi István 2. választókerületben (Körösök vidékéért Egyesület) 190 szavazattal
- Hangya Lajosné 5. választókerületben (Körösök Vidékéért Egyesület) 189 szavazattal
- Vass Ignác 1. választókerületben (MSZP) 176 szavazattal
- Czibulka György 3. választókerületben (Független) 156 szavazattal
- Véháné Szedlák Ildikó 7. választókerületben (FIDESZ-MKDSZ- Gazdakörök) 139 szavazattal
- Kovács Mihály 8. választókerületben (Körösök Vidékéért Egyesület) 108 szavazattal

Önkormányzati képviselők kompenzációs listáról: 8 fő

- Ifj. Dógi János (Kisebbségi)
- Dezső Zoltán (FIDESZ-MKDSZ-Gazdakörök)

- Csikné Tímár Éva (Körösök Vidékéért Egyesület)
- Babos László (MSZP)
- Katona Lajos (MSZP)
- Dr. Kovács Béla (MSZP)
- Timárné Kozma Agnes (MKHGYE)
- Jenei Bálint (MSZDP)

Cigány Kisebbségi Önkormányzat képviselői: 5 fő

- Ifj Dógi János 523 szavazattal
- Dógi János 451 szavazattal
- Botos János 228 szavazattal
- Szécsi Zsolt 240 szavazattal
- Rác Imréné 179 szavazattal

Német Kisebbségi Önkormányzat képviselői: 5 fő

- Rau József 852 szavazattal
- Schwalm Márton 798 szavazattal
- Hack Mária 637 szavazattal
- Giriczné Varga Erzsébet 571 szavazattal
- Sárosi József 372 szavazattal

Hunya Község önkormányzati képviselői :

Polgármester: **Hunya Tiborné**

Önkormányzati képviselők: 7 fő

- Dr. Fabó János
- Farkas Béla
- Hoffmann Márton
- Kiszely Imre
- Sóczó Géza
- Várkonyi Elemér Tibor
- Vaszkóné Hunya Mónika

Mint ismeretes, szeptember 27-én rendezte a Kertbarátok Köre szüreti felvonulással egybekötött termékbemutatóját. Képeink megörökítették e vidámságot.

Megyei hírek

Vesebeteg ellátó új központot avattak Gyulán

Olvasóinkat már több ízben tájékoztattuk a Gyulán a Pándy Kálmán kórház területén épülő Dialízis Központ munkálatairól. Ott voltunk a március 21-i alapkövetésnél, majd később beszámoltunk a munkák előrehaladásáról. S íme öt hónap elteltével **október 8-án sor kerülhetett a Dialízis Központ ünnepélyes átadásra.** Az Euro Care Magyarország Egészségügyi Szolgáltató Rt. 10 éves fennállása alatt ez már az országban a tizenötödik ilyen

öt hónap alatt felépült az EuroCare Rt. 15. Dialízisközpont

dialízis központ létesítése. Ez azt jelenti, hogy az Euro Care kezelésében immár az országban 220.000 vesebeteg tudnak ellátni ezek a művese állomások. Az új gyulai dialízis központ 21 krónikus, és 1 akut ággyal, összesen 1.200 m²-en létesült, mely a legmagasabb szakmai elvárásoknak megfelel, és maximálisan biztosítja a betegek kényelmét. Az új 120 beteg ellátására alkalmas (3 műszak esetén) dialízis központ októberben 48 beteggel kezdheti meg gyógyító tevékenységét figyelembe véve a 4 órás kezelési időt. Erdemes megjegyezni, hogy az Euro Care bécsi központú hálózatának Magyarországon kívül Csehországban, Szlovákiában, Horvátországban, Németországban, Spanyolországban, a Kanári-szigeteken s a Fülöp-szigeteken vannak művese állomásai.

Domokos László, a Békés Megyei Önkormányzat közgyűlésének elnöke átadta a gyulai dialízisközpont létesítésére aláírt szerződést Fabók Józsefnek, az EuroCare Rt. igazgatójának.

Megyéinkben járt Orbán Viktor - Október 11-én a délutáni órákban Orosházán, az esti órákban pedig Szarvason a Művelődési Házban tartott lakossági fórumot Orbán Viktor, ahol szólni nem akaró tapsvihar, éljenzés fogadta a volt miniszterelnököt. Orbán Viktor felhívta a lakosság figyelmét az elkövetkezendő önkormányzati választásokra, minden polgár hazafias kötelessége a választásokon való részvétel. Hivatkozott a vezetés alatt eltelt 4 év gazdag eredményeire. Megszívlendő tanulságként mondotta: „...hibáinkat nem érdemes elkövetni, ha nem vonjuk le belőlük a konzekvenciákat”.

Magyarbányhegyesen október 10-én megalakult a Délbékési Polgári Körök Szövetsége, mely több polgári szövetséget fog össze a munkák jobb megszervezése és a jövőbeni együttes fellépés biztosítása reményében.

Október 18-án tartotta ünnepi záró közgyűlését a Megyei Képviselő Testület, a Békéscsabai Jókai Színházban. Az ünnepi közgyűlés a Himnusz hangjaival kezdődött, majd Dr. Ambrus Zoltán a Megyei Könyvtár igazgatója tartotta meg ünnepi beszédét. Ezután kitüntetések átadására került sor, amelyen a „Békés megyéért” kitüntető díjat kapták: Dr. Goda Péter vízépítő mérnök, a Szarvasi Tessedik Táncegyüttes, és a Kevermes Nagyközség Önkéntes Tűzoltó Egyesületének női tüzoltó raja. Szociális munkájukért többen kaptak elismerő oklevelet. Az ünnepséget a Békéscsabai Szimfonikus Zenekarának műsora zárta: Orbán György szerenáé és Beethoven 3. Le-onóra-nyitány c. műve előadásával, vezényelt Gémesi Géza. Közreműködtek Kovács Edit és Mihály Csaba színművészek.

Hírek házunk tájáról

KÖZÖSSÉGI HÁZ novemberi programja

9-én 17 órakor az I. sz. Nyugdíjas Klub vacsorája
15-től 29-ig A Városi Zene- és Művészeti Iskola kiállítása látható a Közösségi Ház földszinti termében.

16-án 18 órakor Az Endrédi Gazdakör vacsorája.
Várjuk az érdeklődőket minden kedden és csütörtökön 18 órától a Kung-Fu edzésre. Vezeti Gál Attila

Új szolgáltatás a Közösségi Házban:
Fénymásolást vállalunk A/4-es méretben: 8 Ft + áfa/oldal.

Kedves olvasóink tudják, hogy már hosszú évek óta nem változtattunk az újság árán, sőt néhány példányt még ingyen is terjesztettünk. Lehetővé tették ezt szponzoraink és azok a kormány és megyei önkormányzati szervek, akik kisebb-nagyobb összegekkel támogatták lapunk megjelenését. Az árak további emelkedésével azonban már nem tudunk versenyt futni. Ezért nekünk is, - mint annyi más lapnak - emelni kell árainkat, sőt meg kell szüntetnünk az ingyenes elosztást. A most bejelentett áremelkedés mellett továbbra is számítunk szponzoraink nagylelkű támogatására.

A lap ára december hó elsejétől havonta 100 Forint.

Aki helyben, vagy Hunyán előfizeti egy évre újságunkat, annak január elsejétől az előfizetési díj csupán évi 1000 Forint lesz. (Tulajdonképpen ezt sem mondhatjuk áremelkedésnek, mert előfizetőink túlnyomó többsége eddig is ezer forintot adott évi előfizetés gyanánt.)

Vidékre, az évek alatt sokszorosára nőtt postaköltségek miatt, január hó 1-től a lap évi előfizetési ára 1700 forint lesz.

Lapzárta után érkezett a hír, hogy szeptember 14-én, szombaton tartotta a Galaktika Baráti Kör szokásos évi (ebéddel összekötött) találkozóját. Vendégeik voltak: az UFO Kutató Szövetség elnöksége és a Debreceni UFO-kutatók. A képen (középen) Sós Tibor, (tőle jobbra) Pusztai Sándor az UFO Magazin főszerkesztője. A jó hangulatú megbeszélésen szó volt a további együttműködésről is.

Sokszor kapunk leveleket, észrevételeket cikkeinkkel kapcsolatban. Köszönjük kedves olvasóknak, aki megküldte nekünk a virágokkal borított Körösi Csoma Sándor sírjának fényképmásolatát ezzel az igen figyelemre méltó szöveggel: „1842-ben temették el Körösi Csoma Sándort. A mai napig is gondozzák sírját. Itt ebben az országban még meghalni sem érdemes. Igen sok helyen felszámolják és kisajátítják a sírokat. Mert kell a termőföld. Tisztelt szerkesztőség fogadják tőlem szívesem. (V. L.)

memoriam

Szülőföld: Bölcső, majd koporsó!
Sarkcsillag a négy égtáj felől!
Anyanyelved billyogként jelöl!
Te vagy a téli hó s a tavaszi zöld,

új kenyér íze, lepergő könnyő sója,
öröm-kacagás, lelki Kába-kő...
Isten áldjon! Te légy végző álmlunk,
s ivadékainkba szebb jövő!

Tímár Máté

Tardos András

1924 – 1969.

1978-ban jelent meg az Akadémiai Kiadó gondozásában a „Fényes szelek nemzedéke” című kétkötetes dokumentumgyűjtemény. Kardos László főszerkesztő irányításával mintegy két tucat kutató többéves munkájának gyümölcse a hézagpótló – ám nem hibátlan – mű. (Tardos András pl. nem 1927-ben született, és nem 1971-ben halt meg.)

Dr. Tardos Gáspár gyomai ügyvédet felesége két gyermekkel ajándékozta meg. Az első szülött Anna (becenevén Ancsi) mintegy évtizeddel volt idősebb öccsénél; mire András serdülőkorúvá cseperedett, Ancsi már eladósorba került. Szerencséjére idejekorán Romániába házasodott, majd a háború után családotól Palesztinába emigrált. Ancsinak szívbéli jó barátja volt Berkovics Dolf gyomai vaskereskedő egyik lánya, Erzsí, aki a Zeneakadémián végzett, és zongoraórákat adott. Ő mint „árja párja” vészelte át a kritikus éveket. Utóbb elvált ugyan, de volt férje családnevét megtartva, Mágori Varga Erzsébet, majd Mágori Erzsébet néven a politikai és kulturális élet ismert szereplőjévé vált. Férje, Molnár Erik történész, majd miniszter halála után Horváth Mártonnal, az akkori idők kulturális politikájának egyik vezetőjével kötötte össze életét. Tévékritikái sok éven át voltak olvashatók az Élet és Irodalom hasábjain. Ancsi és Erzsí szívbéli jó barátja volt a már harmincas években nemzetközi hírví Fischer Annie, aki udvarlójával, későbbi férjével, Tóth Aladárral többször is ellátogatott ez idő tájt Gyomára. A három barátó háború utáni kapcsolatának alakulásáról nincs információ; hálás lennék annak, aki kitértené e hézagot.

Andrist – csak így nevezték ugyanis – gyermekkorunk óta jól ismerem. Bár lekezelő, gúnyos modora miatt nem szerettem, s ezzel sokan így voltak. Négy elemijét Gyomán a helyi rom. kat. iskolában járta ki, a középiskola első osztályait pedig a kiváló békéscsabai ág. h. ev. gimnáziumban, ám szülei előrelátásának köszönhetően már Budapesten érettségizett. Ekkor 1942-ben egy évvel túl voltak a hírhedt III. zsidótörvény kihirdetésén; öt mégis felvették az – akkori nevén – Pázmány Péter Tudományegyetem bölcsészettudományi karának történelem szakára. Ennek háttere, valamint az 1942-45 közötti életút részletei a fent említett dokumentumgyűjtemény adataiból és nem utolsósorban Andris szóbeli visszaemlékezéseiből tudható meg.

Dr. Tardos Gáspár, az apa, még jurátus korából ismerte Gratz Gusztávot, a kor ismert politikusát, aki szívélyes viszonyban volt Kállai Miklóssal 1942 tavaszán hivatalba lépett kabinetjének kultuszminiszterével. Színeit Merse Jenővel. Így juttatta be fiát az egyetemre.

Akik őt, csak mint rátarti „úrifút” ismerték, máig érthetetlenül állhatnak az előtt a robbanásszerű, forradalmi átalakulás előtt, amely az egyetemen Tardos András személyiségében végbement. Hamarosan kapcsolatot talált a háború- és németellenes diákmozgalmakkal, a Parasztfőiskolások Szövetségével és Györfly István Kollégiumával. Egyidejűleg részt vett a Ságvári Endre vezette Országos Ifjúsági Bizottság akcióiban is. 1943 télutóján András levélben kérte édesapja hozzájárulását ahhoz, hogy március 15-én beszédet mondhasson Leányfalun. Az apa félteve fiát, apai jogaira hivatkozva expressz-ajánlott levélben tiltotta meg neki a rendezvényen való

részvételt. Andrásban azonban akkora már erősebb volt az elszánt mozgalmi hevület, mint az apja iránti tisztelet. Következmény: büntetőeljárás indult ellene, de mivel ekkor még szabadlábban védekezhetett, családja nem sejtett semmit. 1943 nyarán hazaérkezett vakációra. Hamarosan találkozottunk, és megrendülten ismerkedtem meg egy új, szerény, rokonszenves baráttal. Mintegy két órát diskuráltunk, habár ez eléggé egyoldalúra sikeredett: én jobbára hallgattam. András beszélt az egyetemről, vázolta a hadi helyzetet, főként azonban Hegelről, dialektikáról, tézis – antitézis – szintézisről magyarázott – számomra érthetetlen nyelven. – Azzal váltunk el, hogy hamarosan folytatjuk. András ezután este moziba ment szüleiével. Pergett a film, majd váratlanul félbeszakadt, kigyulladt a nézőtéri világítás, belépett két csendőr, Andrást kicibálták szülei mellől, és bilincsbe verve elvitték. Hozzánk éjjel 11 felé zörgetett be a sokkoló hírről jó szomszédunk, Szilágyi Margitka. A történet után aligha meglepő, hogy az 1944 március 19-i német megszállást követően Dr. Tardos Gáspárért külön kocsi küldött a Gestapo. Feleségét a gyomai gettó június 16-i kiűrtésekor szállították marhavagonban a megsemmisítő táborba.

Andrással legközelebb 1945 tavaszán találkoztam Gyomán. Egy napra jött csak. Meglátogatta apja egykori ügyvédi irodájának „mindenesét”, az őt születése óta szerető-babusgató Etuskát, majd mivel családi házukat teljesen kifosztva, lakhatatlan állapotban találta, nálam szállt meg. (Családi otthonunk egy szobáját ugyanis ekkorra már úgy-ahogy lakhatóvá tettem.) Szüleimről és öcsémről pedig akkor még semmit sem tudtam. Ezen az éjszakán mesélte el András egyetemre kerülésének hátterét, az 1943-as letartóztatása előtti eseményeket, hogyan alakult sorsa a letartóztatása után:

A Margit körülra szállították, amely nem véletlenül kapta utóbb a Mártírok útja nevet. Elftélték, ennek részleteit nem mondta el, vagy azóta hullott ki az emlékezetéből, de mikor Németországba szállították őket, még a határon belül, sikerült néhány társával felfeszíteniük a vagon néhány padlódeszkáját, s amidőn a szerelvény rövid időre megállt, leereszkedtek a sínek közé a talpfára. Visszaszótktek Budapestre, s itt a felszabadulásig az ellenállási mozgalom számos, nemcsak bátorságot, hanem találékonyságot és lélekjelenlétet is megkövetelő akciójában vettek részt.

Tardos András 1949-ig fontos ifjúságpolitikai vezető tisztségeket töltött be a MADISZ-ban és a MEFESZ-ben, majd „kiöregedve” az ifjúsági mozgalomból, a rádió egyik különlegesen fontos posztján, az idegen nyelvű adások szerkesztőségének vezetőjeként dolgozott. Ezt követően a felendülő hazai televíziózás Híradó műsorainak irányításában vett részt.

Magánélete nem alakult szerencsésen. Első házasságából két fia született, de maga az együttélés válással végződött. Második, tartósnak remélt kapcsolata sem állta ki az idő próbáját.

Ekkor már a hatvanas években jártunk és talán csak Tardos András tudná megmondani, hogyan fonódott-torlódtott össze idegrendszereben magánéletének megannyi konfliktusa és a külvilág sok-sok új gazdasági, politikai, ideológiai ellentmondása.

1969. szeptember elején elment a Pilisbe vadászni. Ott szájába vette fegyverét és meghúzta a ravaszt. Úgy találtak rá a keresésére indulók, szétromcsolt koponyával.

Értékes és tanulságos (!) életútja emberibb véget érdemelt.

Kerekes Gábor

Akik még e rövid életírás fel nem tárt részleteiről tudnak információval szolgálni, kérjük keressék meg a szerzőt írásban, személyesen vagy telefonon: Budapest, Kertész u. 38-40. III./4. 1073. Telefon: 06-1-267-5002.

Oktoberi számunkban helytelenül közöltük, hogy Dr. Csókási Béla tanár úrnak szerepe lett volna a KALOT népfőiskola szervezésében. Közöttudt ugyanis, hogy az intézmény az 1930-as években Ugrin József a Legényegylet főtitkára szervezte meg az Előjáróságtól a Liget melletti, részben gyümölcsfákkal beültetett területet azzal a céllal, hogy ott bentlakásos népfőiskolát építsenek. Mint tudjuk a háború véget vetett e jeles tervnek.

Énadródt néprajza

Rovatvezető: Szonda István

Tisztelt Olvasó!

A néprajzi feltáró munka nem csak a szóbeli és írásos emlékek gyűjtését jelenti, hanem a ma már erősen fogyó tárgyi emlékek mentését is. Sokszor a személtől vagy a poros padlások pókhálói közül kell előkeresni azokat a tárgyi emlékeket, amelyek nagyapáink és szépapáink életét tudják hitelesen bemutatni. A néprajzi kutatás három fő csoportra osztja a kutatási területébe tartozó anyagok rendszerezését: Folklor (szellemi), Etnográfia (tárgyi), Társadalomnéprajz (a falusi társadalom vizsgálata). Néprajzi közlésünk a tárgyi anyag feltárását példázza, hogy a szerencse milyen nagy szerepet tölt be egy-egy tárgy megtalálásában. Amikor egy információból kiindulva, további információ gyűjtéssel pontosan behatárolja a keresett tárgyi emlék helyét és amikor a kutató nem rest kétnapi földmunkát elvégezni, hogy adott esetben felszínre hozza az elásott néprajzi tárgyi emléket.

Beszámolónk egy frissen megtalált emlék bemutatását, elásásának és megtalálásának körülményeit tárja az olvasóink elé. A közölt anyag kutatási napló formájában írja le az eseményeket az író egyes szám első személyében. Az idéző jelbe tett részek pedig az adatközlőktől kapott értesüléseket közli szó szerinti hűséggel. Az idézetek után zárójelben jelzem, hogy az adat kitől származik.

A Gyomavégyi temető „Fájdalmas Mária” szobrának megtalálása

Ez év október elején megkeresett Beláné Tarr Mária, hogy egy fontos üzenetet kell továbbítania részemre. Elmondta, hogy kedves rokona Tímár Elekné

született Bela Mária a tudtára adta, hogy a Gyomavégyi temetőben el van ásva egy „Mária szobor”. Izgalommal hallgattam a beszámolóját, majd elkezdtem kérdezősködni a településen az elásott szoborról és az elásás körülményeiről.

Felkerestem Tímár Eleknét, aki a következőket mondta:

„Az édesanyám Hegedűs bácsival elásták a szobrot a nagykereszt tövében, 1968-69-ben, ha jól emlékszem. Tehát van annak már több, mint harminc éve. Édesanyám Bela Józsefné, született Sóczó Viktória, nagyon vallásos volt. Tíz gyereket szült, ebből heten élték meg a felnőtt kort hárman sajnos gyerekkorukban meghaltak. Minket is nagyon vallásosan nevelt. Tagja volt az Egyház Tanácsnak és Oltáranya volt. Ami azt is jelentette, hogy ő díszítette a templomot minden ünnep alkalmával.

Édesapám Bela József láb-beli készítő volt, tehát a cipőtől a papucsig mindent megcsinált és édesanyám is egész nap a gép mellett ülve varrta a felsőrészt.

Édesapám halála után gyakran kijár a Gyomavégyi temetőbe édesapám sírját gondozni, valamint mint Egyház Tanács tag felügyelte a temető rendjét. Gondozta a Mária szobrot, mindig friss virágot vitt a képen is látható vázába. A szobor felett egy kis tető volt és vaskerítéssel volt körülvéve.

A talapzaton egy márványtábla volt. Rá volt vésvé Tímár Anna, a képen is látszik, gondolom ő állította a szobrot. De róla nem tudok semmit.

Azért ásták el a szobrot, hogy megóvják, nehogy széthúzzák, hogy a gyerekek játszanak vele.

Ki lett sajátítva a gáthoz egy rész a temetőből valószínűleg az egészet bejebb kellett hozni.

Nem is nagyon mondták hogy mit csináltak, gondolom félték attól, hogy valaki kiássza, és tönkre teszi. Csak annyit mondott édesanyám: Eltemettük a Szűz Anyát.

Én az egészet csak később tudtam meg unokatestvéremtől Búza Istvánától, hogy édesanyámék Hegedűs bácsival eltemették a Máriát. A nagykereszt mögött van egy domb, olyan, mint egy sír ott van eltemetve. Édesanyám utána úgy gondozta, mint egy sírt, virágot ültetett rá, tehát gondozta.

Édesanyám 1972-ben halt meg.

Nagyon örülök, hogy ki tudták ásni és majd kíváncsi leszek, hova tudják elhelyezni.”

(Tímár Elekné született Bela Mária mondta el 2002. október 15-én)

Október első hetében munkatársammal Melkovics Lajossal reggel 9 óra tájban elindultunk szerszámokkal felszerelve a Gyomavégyi temetőbe, hogy a Tímár Elekné által megmutatott helyen kiássuk a szobrot. A munka megkezdése előtt tájékoztattam Iványi plébános urat az akciónkról, és kértem engedélyt, arra hogy a temetőben megáshassuk a szobrot. Az engedélyt megadta és figyelemmel kísérte munkánkat.

Elkezdtük az ásást és 11 óra tájban rábukkantunk a szoborra, pontosabban a talpázatának egyik sarkát sikerült kibontanunk. Nem tudtuk pontosan mekkora a szobor és így nagyon óvatosan kellett kibontani spaklival a felbukkanó részeket. A megtalált részletekből megállapítható volt, hogy a szobor anyaga festett gipsz és a letörés veszélye miatt még körültekintően szinte csak spaklival tudtuk bontani az igen kemény földben lévő szobor részeit. A délután folyamán kezdett kirajzolódni, hogy egy nem kis méretű arccal lefelé fordított kétalakos szobor van elásva. Elkecsereztünk, amikor a nyakánál csonkolt test kezdett kibontakozni. Az első nap nem járt sikerrel, ugyanis a szobor még jócskán a földben volt. Mielőtt otthagytuk visszabáltunk rá egy kis földet félve az esetleges rongálásoktól.

Másnap - úgy látszik félelmünk nem volt alaptalan - a szobor hátán ugrálás nyomok és egy hozzá vágott pálinkásüveg szilánkra tört darabjai figyelmeztettek arra, hogy a mai nap felszínre kell hozni és elszállítani a szobrot biztos helyre.

Délután 2 óraker sikerült ki-mozdítani helyéről a szobrot és nagy örömünkre a lábánál megtaláltuk a Mária letört fejét. A szobor igen nehéznek bizonyult, ezért segítséget hívtam. Az Átyát értesítettem, aki rögtön kiküldte a sekrestyést, Balogh Pétert és vele jött Pintér Attila is. Így négyen kötelek segítségével nagy nehezen kiemeltük a gödörből, majd felcsúszattuk autóm utánfutójára.

Nagy meglepedés: szállítottam be a szobrot a Plébánia udvarára, ahol ideiglenesen elhelyeztük.

Kicsit megpihenve a kétnapos derékfájdító ásást, most vehettem igazán szemügyre mit is találtunk.

A szobor kb. 150 centiméter magas. Máriát ábrázolja élőben a halott Jézussal. A szobor anyaga gipsz, amelyet színes olajfestékkel festettek ki. A Mária egyik kézfeje le van törve, a Mária fej pedig kisebb pótlásokkal visszahelyezhető a nyakra. Tehát összegezve elmondható, hogy a körülmények ellenére a szobor jó állapotban van.

Szonda István

bal oldali kép: a kiásott szobor így megmaradt
jobbra: korabeli fényképek a temetőből

Katolikus oldal

NOVEMBERI MISEREND

Endrőd

Vasárnap: 8-kor és este 5 órakor, hétköznap reggel fél 8-kor.
Szent Gellért Iskola kápolnájában
november 1-én, és 24-én, fél 12-kor.

Hunva

Vasárnap: délelőtt 10-kor, kedden, csütörtökön, elsőpénteken és szombaton este 5-kor. A szombat esti vasárnapi előesti mise.

Gyoma

Vasárnap 10-kor, hétköznap reggel 8-kor, szombaton 15 órakor.

A katolikus hit elemei (12)

III. A bűn

I. A bűn elsősorban Isten megbántása.

1. Minden bűn Isten elleni lázadás.
2. Minden bűn, a legelsőhöz hasonlóan, Isten akaratának az elutasítása.
3. Bűneinkkel gyakran egy embertársunkat bántjuk meg, de minthogy Isten azt akarja, hogy szeressük egymást, a bűn mindig Isten megbántása is.

II. A bűnnek vannak fokozatai. Van halálos és vannak bocsánatos bűnök. A halálos bűnök lerombolják bennünk a megszentelő kegyelem életét.

Egy bűn akkor halálos, ha a következő három feltétel egyszerre teljesül:

1. A bűn tárgyának súlyosnak kell lennie. Más szóval: egyenesen valamelyik parancs ellen kell irányulnia.
2. A bűnt annak teljes és világos tudatában kell elkövetni, hogy az súlyos bűn.
3. A bűnt akaratunk teljes és tudatos beleegyezésével kell elkövetnünk.

A bocsánatos bűn csak gyengíti bennünk Isten életét, de nem rombolja le. Bocsánatos bűnt akkor követünk el,

1. ha a bűn tárgya kevésbé súlyos;
2. vagy ha súlyos ugyan, de nem teljes tudatossággal vagy nem teljes beleegyezéssel követjük el.

III. A hét főbűn a következő:

1. Kevélység
2. Fösvénység
3. Irigység
4. Harag
5. Bujaság
6. Torkosság
7. Jóra való restség

Ezeket azért nevezzük főbűnöknek, mert sok bűn és hiba belőlük fakad.

IV. Az „égbekiáltó bűnök” ezek:

1. Gyilkosság
2. Szodómia
3. Mások elnyomása; különösen özvegyek, idegenek és árvák elnyomása
4. Munkabérek kifizetésében való igazságtalanság

V. A Szentlélek elleni bűnök

1. Az vétkezik a Szentlélek ellen, aki nem kér bocsánatot bűneiért.
2. Ennek egyik oka a vakmerő bizakodás lehet.
 - A vakmerő bizakodás származhat abból, hogy valaki azt hiszi, Isten segítségével nélkül is üdvözülhet. Azt hiszi, saját képességei révén is bekerülhet a mennybe.
 - A vakmerő bizakodás abból is eredhet, hogy valaki azt hiszi, Isten megbocsát anélkül, hogy ő maga valamit is tenne. Ez a vakmerőség erre a gondolatra épül: „Isten majd elintézi. Nekem nem kell bocsánatot kérnem.”
3. Más oka is lehet a bocsánatkérés elmulasztásának: a kétségbeesés. A kétségbeesett ember azt hiszi, hogy a bűne olyan súlyos, hogy Isten nem fogja megbocsátani vagy azért, mert nem tudja, vagy azért, mert nem akarja.

4. Ezek a bűnök azért irányulnak a Szentlélek ellen, mert aki elmulasztja a bocsánatkérést, az elmulasztja az üdvösségnek azt a lehetőségét, amelyet a Szentlélek felkínál.

NOVEMBER HÓNAP ÜNNEPEI

1. péntek: **Mindenszentek**
2. szombat: Halottak napja
3. vasárnap: **Évközi 31. vasárnap**
4. hétfő: Borromeo Szent Károly püspök
5. kedd: **Szent Imre hereceg**
9. szombat: A Lateráni bazilika felszentelése
10. vasárnap: **Évközi 32. vasárnap**
11. hétfő: Toursi Szent Márton püspök
12. kedd: Szent Jozafát püspök, vértanú
13. szerda: Magyar szentek és boldogok
15. péntek: Nagy Szent Albert püspök, egyháztanító
16. szombat: Skóciai Szent Margit
17. vasárnap: **Évközi 33. vasárnap**
18. hétfő: Szent Péter- és Szent Pál bazilikák felszentelése
19. kedd: Árpád-házi Szent Erzsébet
21. csütörtök: Szűz Mária bemutatása a templomban
22. péntek: Szent Cecília szűz, vértanú
23. szombat: Szent I. Kelemen pápa vértanú
24. vasárnap: **Krisztus Király vasárnapja**
28. csütörtök: Marchiai Szent Jakab áldozópap
30. szombat: Szent András apostol

Az endrődi templom búcsúja november 9-én, szombaton délelőtt 10 órakor lesz, **Gyulay Endre püspök úr** halát ad a felújított templomtetőért. Mise végén körmenet, jó idő esetén

VI. Mások bűnében akkor vagyunk részesek, ha:

1. magunk is részt veszünk benne közvetlenül és szándékosan;
2. parancsot adunk bűnre;
3. tanácsot adunk rá;
4. dicsérjük más valaki bűnét;
5. helyesljük;
6. rejtegetjük;
7. nem akadályozzuk meg
8. és ha bűnösöket és gonosztevőket védelmezünk.

A bűn támadás Isten ellen: „Egyedül tetelened vétettem, ami színed előtt gonosz, azt tettem” (lásd Zsolt 51,6). A bűn Isten irántunk megmutakozó szeretete ellen támad, és attól szívünket elfordítja. Mint az első bűn, amely engedtlenség volt, lázadás Isten ellen azzal a szándékkal, hogy az ember olyan legyen, „mint az istenek”, ismervén és meghatározván a jót és a rosszat (Ter 3,5). A bűn tehát „önszeretet, egészen Isten megvetéséig”. Önmaga gögös fölmagasztalása révén a bűn homlokegyenest ellenkező Jézus engedelmisségével, ami az üdvösséget beteljesítette (vö. Fil 2,6-9). (KEK, 1850.)

Szükséges súlyosságuk szerint megítélni a bűnöket. Ez már a Szentírásban észrevehető (vö. 1Jn 5,16-17), tehát a halálos és bocsánatos bűn közötti megkülönböztetés az Egyház számára adva volt. Az emberek tapasztalata ezt megerősíti. A halálos bűn az ember szívében Isten parancsának megszegésével lerombolja a szeretetet; az embert elfordítja Istentől, aki végső célja, és az ember Istenben föltalált boldogságával szemben valamely alacsonyabb rendű jót részesít előnyben. A bocsánatos bűn, még ha megtámadja és megsebez is a szeretetet, engedi létezni. (KEK, 1854-1855.)

Az oldalt szerkeszti: Iványi László plébános

Hunyai bérmálás - két bérmálkozó beszámolója

2002. szeptember 29-én délután ünnepi szentmisére gyűltek össze a hívek a hunyai Szent László templomban.

Gyulay Endre püspök 19 hunyai, 6 endródi és 2 Hunyáról elszármazott budapesti fiatalnak szolgáltatta ki a bérmálás szentségét. A fiatalokat Iványi László plébános készítette fel, amiért köszönetet mondunk neki. A szentmisén részt vett: Szurovecz Vince esperesünk, Bauer Csaba atya, a volt káplánunk, Mag Lajos atya, gyomai plébános.

A 2000-ben felépült templomunkban ez volt az első bérmálás. Remélem, a Püspök Atya még nagyon sok fiatalt fog ebben a templomban megbérmálni.

Hegedűs Dolly
7. osztályos bérmálkozó

2002. szeptember 29-én 5 év után ismét bérmálkozásra került sor Hunyán, amit már nagyon vártunk. Hunyáról 21, Gyomaendrődről 6 fiatal vette fel ezen a napon a keresztény nagykorúság szentségét.

Előtte egy hónappal kezdtük el a felkészülést, amit szombatonként a hunyai plébánián Iványi László plébános tartott. Természetesen a hittanórákon is a Szentlélek eljövételéről folyt a tanítás. Azt hiszem, erre a napra azóta folyamatosan készülünk, hogy megkeresztelték bennünket. Templomba és hittanórákra járunk. Később elszáldozók lettünk, és azóta gyónunk, áldozunk.

A Szentlélek eljövételével lelkileg is megerősödünk, hogy bátran kiálljunk hitünk mellett, Jézus tanítását kövessük és hirdessük.

Szilágyi Tímea
8. osztályos bérmálkozó

Temetői megemlékezések halottainkról:

Endrődön november 2-án, Halottak napján szombaton délelőtt fél 12-kor a Gyomavégyi, délután 2-kor a Szarvasvégyi, 3 órakor a Központi katolikus temetőben. November 1-én az esti mise után gyertyagyújtással, imával megemlékezünk a Hősök emlékműveinél is.

Hunyán: november 1-én, pénteken, Mindenszentek ünnepén délelőtt 11-kor a hunyai Köztemetőben.

Gyomán: november 1-én pénteken délután 2-kor a Köztemetőben, 3-kor a Katolikus temetőben.

A Vatikáni Rádió magyar nyelvű adása hallható minden este 19.10-kor a középhullámon (1467-1530 kHz) valamint rövidhullámon (41, 49 m). Ezt a műsort megismétlik másnap reggel 5.40-kor középhullámon (1530 kHz) és rövidhullámon (41 m).

A Duna Televízió hangcsatornáján, és a HotBird digitális rádiócsatornáján ugyancsak fellelhető. (V11804 Mhz, Symbol rate 27500, Viterbi 2/3, Audio PID 660.)

Digitális műholdvevővel Magyarországon is nézhető a **vatikáni TV, a TELEPACE.** (V11804 Mhz, Symbol rate 27500, Viterbi 2/3, Video PID 515, Audio PID 653.)

Választások

Hazánkban lezajlottak a helyhatósági választások. Ezúton mondok köszönetet Gyomaendrőd és Hunya leköszönő polgármestereinek, és önkormányzati képviselőinek az elmúlt négy év munkájáért. Hiszem és tudom, hogy mindenki igyekezett feladatát jól elvégezni.

Ezúton köszöntöm Gyomaendrőd és Hunya megválasztott régi-új polgármestereit, valamint az új testületeket. Kérem, és kívánom, hogy mindenki, pártállástól függetlenül igyekezzék feladatát lelkiismeretesen elvégezni településük, választókerületük javára, megelégedésére. Fogjanak össze érdekünkben!

Szép, de nehéz feladatokat kell megoldaniuk.

Isten segítse, és áldja mindannyiuk életét, munkáját!

Iványi László plébános

A Szent Gellért napi ifjúsági találkozó

Hajnaltól izgatottan indultunk el Hunyáról, mert nem tudtuk, mi vár ránk.

8-8.30 között érkezünk meg Szegedre. Mivel 9 órakor volt a gyülekező, a csoport kicsikre és nagyokra oszlott. Megnéztük a Tiszát, sétáltunk a klinikák előtt. Kis idő elteltével hallottuk, hogy a Dóm harangjai 9 órát ütöttek. Ekkor szinte özönlött a sok fiatal a Dómba. Itt megkaptuk a programfüzetet, ami tartalmazta az esti szentmise énekeit is. Ezután a reggeli ima következett, melyben a férfiről és a nőről beszéltek.

Ezt követően a csoportok beosztása és a helyszínre vonulás volt. A csoportos foglalkozás egész délelőttöt betöltő program volt. A hunyai általános iskolások a 13. csoportban voltak. Két egyetemista tartotta a foglalkozást: Ducki Tomek és Áment Zsuzsanna. Ők is most először voltak, csakúgy, mint közülünk néhányan. Ők ketten feladatokat adtak nekünk, amivel egybekötve véleményt kellett mondanunk.

Amint vége lett a foglalkozásnak, visszamentünk a Dóm térre, és megébédeltünk. Ebéd után egy liturgikus tánc volt, amelyet bárki táncolhatott.

Az élőkép, ami negyed 3-kor kezdődött, lufiból állítottunk össze két fát, és az idei 2002-es évszámot, olyan formában, hogy mindenki fogott a kezébe 4-5 lufit. Majd egy sipszóra a lufik az égbe repültek.

A jól sikerült élőkép után a Kaláka együttes koncertjét figyelhetjük meg, ami nagyon jó hangulatú volt.

Ezt a bűnbánati liturgia követte.

A Dóm teli volt emberekkel, amit nagyon jó volt látni, hogy ennyi ember eljött a bűnbánati liturgiára és az esti szentmisére. Én úgy érzem, hogy az emberek sokkal jobban érzik magukat a liturgiák és a szentmisék után.

Ezután vacsora következett. Virslit és zsíros kenyert kaptunk.

„Nem az a lényeg, hogy mit és mennyit eszel, hanem az, hogy szeretettel kapod.”

Táncház következett. Mint minden évben, nagyon jó volt a hangulat. Sokan kedvet kaptak a tánchoz.

Aki teheti, az jöjjön el egyszer a Szent Gellért napokra. Ígérem, hogy felejthetetlen emlék marad. Hisz rengeteg embert meg lehet ismerni, a programok erről is szólnak, hogy minél több embert ismerjünk meg.

Parrag Katalin
8. o.

Nagy magyar családok a történelmi Magyarországon

Kanisay (Kanizsai) család

A család, oklevelek alapján eredetét a száznolc nemzetiségből állón, annak egyikéből az Osl vagy Osth (Ozsol) nevből származtatja. Első ismert törzsük Imre volt, ki Béla király alatt harmincezer ember vezetett Ausztria hercege és Ottokár ellen. Imrének fiai (Belud 1290.- László 1305.- Ivan, Henrik) Károly Róbert korában vittek jelentős szerepet. Henrik fia Lőrincz mester lett tulajdonképpen a család alapítója, miután ő kapta 1324-ben Kanizsa várát adományba, honnan a család neve eredeztetett. Fiai: I. István budai prépost, 356-ban zágrábi püspök lett, I. János testvérel együtt részt vett 1350-ben a nápolyi hadban, hol kitüntette magát. Fia őt maradt (György, aki 1405-ben az ermenyési pálosok részére zárdát építtetett János, esztergomi prépost egrí püspök, Lőrincz, ki ifjú korában meghalt, II. István, 1386-ban Mária és Erzsébet királyné útitársa, midőn azokkal együtt Diakovárnál elfogatott, később a székelyek ispánja, királyi fő-ajtónálló, majd Sopron vármegye főispánja, Miklós, Zala, Vas és Sopron vármegyék főispánja sok hadban vett részt külhonban is Zsigmond király oldalán.

Az öt testvér közül II. Jánosról szólunk bővebben.

1385-1387 esztergomi prépost, 1387-1418 esztergomi érsek. 1396-ban részt vett a nikapolyi csatában Zsigmond király oldalán. Az ő idejében zálogosított el Zsigmond 16 szepesi város a lengyeleknek s a zálogpénz felvételével Jánost bizta meg a király. 1417-ben jelen volt a koszticzi egyetemes egyházi zsinaton is. Ő volt az első magyar prímás, ki 1394-ben Zsigmond király közbenjárására az apostoli szentszék született követő Bonifácus pápától címet megnyerte utódai részére is. 1412-ben Zsigmond a római birodalom főkancellárjává nevezte ki.

A Kanisay családból való Kanizsai Dorottyá, ki Geréb Péter, utóbb Perényi Imre nádor neje volt, és 1526-ban a Mohácsnál elesetteket saját költségén 400 emberrel eltemettette.

A család utolsó sarja Ferencz 1532-ben utód nélkül halt meg s fiágon sírba vitte a családot. Ferenc hűga Orsolya 14 éves korában nőül ment Nádasdy Tamáshoz s így a kanizsaiak roppant vagyona örökébe a Nádasdyak léptek.

Új lapot köszönhetünk! E lap a **KELET** nevet kapta, hisz a Nap is Keleten kél.

„Tudjuk, hogy Békés megyében sokezer, sok tízezer ember él, aki számára fontosabb a haza, mint a nemzetközi nagytőke. Sokan vagyunk, akiknek fáj Trianon, s akik megkönnyezzük a Himnuszt. Elsősorban e körökhöz szeretnénk szólni!

Reménykedünk, hogy fel tudjuk mutatni mindazt az értéket, amely nemzetté kovácsol bennünket, amely nem csak lakóhelyünk, de hazánkká teszi Magyarországot, szűkebb pátriánkká az Alföldet, a Körösök vidékét. ... Újat szeretnénk létrehozni, a konzervatív-nemzeti újságírás délalföldi hetilapját” - ajánlja e szavakkal *Gubucz Katalin* az új lapot.

Júliusi számunkban hírt adtunk arról, hogy a **Volt Hadifoglyok Bajtársi Szövetsége emlékérmeket készítettett**. Az érem elkészült. Személyesen történő átvétel esetén 750 Forint, postai úton k. 850 forintba fog kerülni. AVHBSZ címe: Budapest, 1091. Üllői út 149. A kéréshez csatolni kell a fogságot igazoló irat fénymásolatát.

Az emlékérmeket a férfiak a zakó, zubbony, a nők a ruha bal oldalán tűzhetik ki. Amennyiben jogosult más kitüntetésekre is, az érem az állami kitüntetések után következzenek, de az egyéb társadalmi kitüntetések előtt. Az emlékérmekhez rendszeresített csokor bármikor viselhető a zakó hajtókáján, vagy a női ruha bal oldalán a szív táján.

Az országban sok helyen létesítettek helyi szövetségeket. Jó lenne, ha Gyomaendrődön is megalakulna a Volt Hadifoglyok Bajtársi Szövetsége. Várom ez ügyben javaslatukat.

Hunya Alajos, Gyomaendrőd, Fő út 192. Telefon: 386-119.

Gyomaendrőd, Fő út 45.
Tel/Fax: 66/386-578
Mobil: 30/9-950-197

Elmúlt évszázadok megyei krónikája

BÉKÉSMEGYEI KÖZLÖNY 1901.
XXVIII. Évf. 47. sz. Békéscsaba június 13. csütörtök.

„Schwalm György gyomai téglagyárában csütörtökön súlyos szerencsétlenség történt. Mász György munkásember földet talicskázott a mélyen aláásott földbányából, mely hirtelen leomlott, s eltemette a szegényt. A hatalmas földtömeg súlya kezét és hátgerincét törte össze. Életben maradásához kevés a remény.”

Rohoska Mihály főszolgabíró elnöklete alatt Gyomán megalakult a tejszövetkezet s a napokban meg is kezdte működését. A gazdák 200 tehenet jegyeztek be. Az igazgatóság intézkedett gépek beszerzése iránt is.”

XXVIII. évf. 62. sz. 1901. augusztus 4.

„A szertelen forrás tovább tart, csak egy-egy nagyobb vihar szakítja meg időnkint. Ennek menete; villámlik, mennydörög, az ég csatornái megnyílnak, sok esetben nem megtisztul a levegő, lehül egy kissé, de aztán kiderül az égbolt, s újra csak izzik a föld lábaink alatt. Csütörtökön és pénteken nagy viharok voltak megyénkben, különösen Sárréten.

Csütörtökön este Gyomán lecsapott a villám Nagy János házára, az bizony tüzet fogott s leégett. Csudaballa pusztán dr. Salgó József birtokán összedöntött a vihar egy sertésólat, két kanászt megölt, 65 db.

sertést elpusztított a lezuhanó épületomladék. Az egyik kanász volt Szentmihályi Sándor, a másik Szabó Imre, egyikőjük 18, másikójuk 17 esztendő volt.”

Kedves Olvasóink!

Önök az alábbiakban, a Békésmegyei Közlönyben, 1879-ben a VI. Évfolyam 21. számában Túróczi Endre versét fogják olvasni. Igaz! Nem egy irodalmi műalkotás, de szelleme a korak. Kérem, ítéljék meg Önök, hogy 123 év óta, amikor ez a vers megjelent, mennyiben változott korunk erkölcsiben 2002-ben!

ROSSZ IDŐKET ÉLÜNK

Rossz időket élünk,
Gonosz napok járnak:
Az ember, mint dúvad
Ártni vágy társának.
Önző vágyak dúlnak,
Szíve belsejében,
Krokodil könnyeket
Látsz csalárd szemében.

Barátsága? Köpeny,
- A tettetés meze -
Segítség helyt mit nyújt:
Kain gyilkos keze.

Minden szava színmez;
Ölelése háló;
Légy bátor százszor okosb,

Mind vesztetre váló.
Titkodat ha bírja?
Légy rá elkészülve,
Ha billen a mérleg,
Megleszesz feszítve.

Boldog vagy? árnyékként
Kísér, mint hű ebed;
Ha elbukál-legott
Ő dob rád követ;

Vagy útjában állva,
Czélhoz jutásában;
Megfulladsz biztosan
Rágalom árjában.
Becsületed talán
Vértezettnek hiszed?
Csalóddol! Ebből lesz
Golgotha kereszted.

Ember! Az ész, amaz
Istenség szikrája.
Volna méltóságod,
Ha figyelni rája;

De rosszra használva;
Süllyedsz vadállattá,
Teremtés urából
Léssz rabbá, utálttá;
Siess ember, siess,
Süllyedj még mélyebben,
Teljesül „bánom, hogy
Embert teremttem”.

Közre adta: Cs. Szabó István

A Városi Zene- és Művészeti Iskola hírei

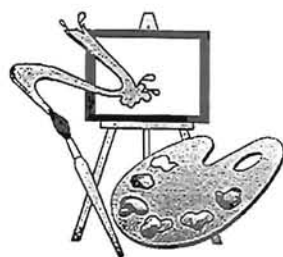
A Zene Világnapja alkalmából tartotta ünnepségét október 10-én az iskola. Századunk egyik legnagyobb muzsikusa Jehudi Menuhin, amikor 1972-ben az UNESCO zenei tanácsának elnöke volt, határozta el, hogy minden évben egy napot a zenének kell szentelni. E napon semmi másra nem szabad gondolni, csak a zenére, mert zenére gondolni, zenét hallgatni, zenével foglalkozni nagyon felemelő dolog. „A zene az emberek legmélyebb érzéseit és legnemesebb reményeit juttatja kifejezésre,” mondotta Ő.

Műsorunk mottójául is ezt választottuk. A Zene Világnapján ezek a gondolatok erősítettek bennünket, akik hirdetjük, tanítjuk vagy csak hallgatjuk a komoly zenét, ami, ha jól odafigyelünk, nem is olyan komoly. Hol felvidít, hol örömet szerez, elandalít, vagy ábrádo-

zásra készítet, hol szigorú kemény munkára sarkall, egyszerűen olyan, mint az élet, amelyben örök körforgásban él egymás mellett a jó és a rossz, a feszültség és a feloldódás, és mindig a HARMÓNIA felé kell, hogy törekedjen.

Műsoron magyar és finn népdalsokor, Balázs Árpád, Bartók Béla, Weiner Leó, Friderichi, Massanet, Morcello, Pergolesi, Beethoven, Kiss Benedek, Bárdos Lajos művei szerepeltek a Zeneiskola növendékei és a Gyomaendrödi Zenebarátok Kamarakórusa, Erdeiné Mucsi Márta vezényletével, zongorán kísért Cserhátiné Páli Anikó. Előadók voltak még: Gera Nicolett, Oláh Gizella, Poharalecz László és Cserhátiné Páli Anikó (négykezes zongorán), Fazekas Erika hegedűn, Simon Zsuzsa altfurulyán, Bálint Gábor trombitán.

Október 15-én nagy közönség sikerrel zajlott le az V. Gyomaendrödi Őszi Tárlat, amelyen a település 31 kiállítója vett részt zsűrizett alkotásaival. A Katona József Művelődési Központ adott helyet a tárlatnak, melyet Hevesi Nagy Anikó festőművész rendezett, akinek neve viszont ezúttal nem szerepelt a kiállítók névsorában. A megnyitó beszédet Sass Ervin újságíró mondotta, akivel már más alkalommal is találkozhattunk. Nem könnyű feladatra vállalkozott, amikor be kellett mutatnia a tárlatot. Meg kell még említenünk a Városi Zene és Művészeti Iskola szólistáit, akik méltó keretet adtak a bemutatónak.

A túlvilág tornácán

Az öreg Márton rágyújtott a pipájára, nem mintha nagyon kívánta volna, hanem inkább azért, hogy elfoglalja magát. Lassan, komótosan megtömté, aztán a masinával – így hívta az öngyújtóját – paraszat lobbanított a száraz dohányszálacsák közé. Mindig így tett, ha valami fontosat akart mondani. Most is mondana valamit, de kinek? Ült a konyhában és az elmúlt idők emlékei eleve- nedtek meg körülötte. Egyedül volt, most nagyon ránehezedett az egyedüllét. Mintegy magának – nem is mondta, – dűnnyögte: – „Hát elmentél? Az asszonyára gondolt, akit a nyáron kísértek ki a Szent Mihály lo- ván.

Lassan őszbecsavarodott az idő, a kukoricaszárát is levágta, nem hívta a gyerekeket, elbajlódik vele maga is. Csak ez az egyedül- lét! Hazament a szárzágából, – üres a kony- ha, – nem ég a tűz. Eddig mindig égett, jó meleg ölelte át fázós öreg tagjait és amikor az asztal mellé ült, az asszony tálalt, tányért, kenyeret, és ételt tett elé. Milyen nehezen megy a falat így egyedül. Fátyolos szemével messze néz, ki, messze, távolra az ablakon át. A temető fái hajlonganak a szélben, mint- ha köszönetnének a „hazatérőknek” és he- lyeslően bölöngatnának fel-fel gondolataira.

Nincs feleség! Sőhajtott fel fájdalmasan és ebbe a nagy csendbe belekondult a ha- rang. Simogatóan hullámzott végig a falun. „Ez legalább szól,” gyermekkorának képei elevenednek meg, mikor szívesen húzta a harang kötelét és az sügött, búgott, az egész határt betöltötte. Büszke is volt rá, hogy mindenki azért hallgatja, mert ő húzza.

Mikor a feleségét sírba eresztették, akkor is zúgott a harang. Csak erre figyelt, s a sír

csendjébe ez a harangzúgás kísérte el, akit annyira szeretett. Milyen szép volt az oltár, mikor fiatalon bevonultak a templomba, ra- gyogás, fény, zúgott az orgona, mikor ki- mondta, hogy: „holtomiglan – holtodiglan” – hát igen, régen volt, 53 éve, s most itt áll magában. Körülvették ugyan a gyerekei, – de hát ők már nem értik. Ők mások. Milyen kár. Valami elszakította őket, most jobban kár. Valami elszakította őket, most jobban kár, mert nem tudja elmondani nekik, ami a szívét nyomja. Nehéz erről beszélni. A harang, igen azzal együtt zúgott szívében az a kimondhatatlan érzés. „Elmentél”.

Felesége szavak nélkül is értette. Kitalál- ta gondolatait. Egyek voltak. Így, beszélni sem nagyon kellett. De ezeknek – a gyereke- ire gondolt – dehogyis mondja el? Megérte- nek?

Kopogtak a konyhaajtón, felneszelt, – s nagysókára mondta: – tessék. A szomszéd volt. Egyívásuk voltak, együtt katonáskod- tak, a fogságból is együtt keveredtek haza.

- Szeusz!
- Szeusz! – Jó, hogy jöttél!
- Egyedül?
- Egyedül, egyedül... és egy hosszú só- hajjal toldotta meg a választ.
- Hová indultál?
- Megyek a temetőbe, ehoh e kis virág. Ügyetlenül, férfikkézzel összekötött csokor volt a kezében.
- Jönnél-e te is?
- Kéne, mondta az öreg, s barátjától bá- torságot, erőt kapott az indulásra, és ahhoz, hogy a kert virágaiból csokrot tépjen és kös- sön. Észre sem vette, hogy nem a hideg fa- kasztott könnyet öreg szeméből, hanem valami más. – Ezeket a virágokat még sze-

gény Maris ültette, és most neki viszem. – Elővette zsebkendőjét és megtörülte a sze- méjét. Ne lássák. Férfiember ő.

Kiléptek az utcára. Két fekete kabát, két fekete kalap, két ember, egy érzés, egy sors, egy gondolat, egy kenyér, összetartoztak, így érezték, egy szomorúság. A templom előtt megemelték kalapjaikat. Az öreg Már- ton felnézett a toronyra, – fiatal koromban innen indítottam a harangzúgást.

- Térjünk bé. Beléptek. Most, hogy egyre idegenebb lett a világ, úgy érezték: Itthon vannak. Az oltár most is fényes, virágoktól ékes, mint mikor esküdtek. Megálltak. Csendbe burkolózott minden. Ők csak áll- tak, és némán néztek előre. Elhangzott pré- dikációk emlékei keltek életre. Zsoltár hangjai éledtek újra, és megsimogatták a két fáradt ember szívét és ők úgy érezték, mint- ha édesanyjuk ölelné át szerető karjával őket.

Egyre gondoltak: az élet elfutott. Most már nemcsak hiszik, de érzik is az örökkéva- lóságot, itt az Örökkévaló hajlékába. Jó itten lenni. Jó itthon lenni.

A temetőben pislákoló gyertyák jelezték az emberi ragaszkodás emlékeit. De hát, ha eliramlik az élet, mit ér az emlékezés?

A sírnál álltak mind a ketten. Letették a virágot, gyertyát gyújtottak és ugyanazt érezték mind a ketten: ez a kezdés volt, meg- yünk mi is, hogy Isten bocsánatát elnyerve, irgalmából örökre együtt legyünk az ő sze- retetében.

Bízó szívvel indultak a maradó időnek, és a remény fényei gyúltak immár a végte- lent kereső szemeikben.

Réthy István

Készül a gyomaendrődi Ki kicsoda.

A Honismereti Egyesület és a Szülőföld Baráti Kör Gyomaendrőd város Önkormányzatá- val egyetértésben **Ki Kicsoda**

Gyomaendrődön címmel lexikon készítésébe kezdett. Ilyen témájú munka az utóbbi időben már jó néhány készült az ország- ban, de Békés megyében is.

A kiadvány célja:

- az itt élő emberek kapjanak közérdeklő információkat egymásról;
- minél többet megtudjunk elkerült földije- inkről;

- nem titkolt szándékunk: megmutatni más településeknek saját értékeinket.

Kiket vesz majd fel ez a lexikon és milyen szempontok alapján? – kérdezi jogosan azon- nal az olvasó:

I. A helyhez való kapcsolatot illetően:

Aki Gyomán vagy Endrődön született és itt él.

Aki elkerült, azt is felvesszük, ha je- lentős a munkássága (tudományos munkája van, kiállítása, komoly szakmai sikereket tud- hat magáénak).

Aki nem itt született, de hosszasan itt él, és gyomainak vagy endrődiének vallja magát (Illyés Gyulától tanultuk: magyar az, aki annak vallja magát).

Aki más, jelentős kapocssal kötődik szülőhelyünkhöz.

II. Az életpályát illetően:

Nem elsősorban az írókat, tudósokat, mű- vészeket; azokat –nagy örömről– sorol- ják már a nagy országos lexikonok. Mi is felvesszük őket természetesen, de ebben a ki- adványban azok is helyet kapnak, akik a mi, gyomaendrődi életünk felől nézve fontosak:

- orvosokat, pedagógusokat és egyéb köz- hivatali viselőket, akik egész életükben –vagy annak nagy részében– a várost szolgálták (szolgálják);

- iparban és mezőgazdaságban munka- helyteremtésre vállalkozó honfitársainkat vagy azokat, akik itt újat, jelentősét alkottak;

- más munkahelyeken jelentős eredmé- nyeket elért emberek;

- a városért, a városiasodásért tevékeny- kedőket;

- közalapítványokban tevékenykedőket;

- helyi kitüntetések tulajdonosait;

- élsportolókat, jó táncosokat, helyi ama- tőrművészeket

- a kiadványba szeretnénk felvenni azokat az innen elkerült fiainkat-lányainkat is, akiket ugyan még nem jegyez országos lexikon, de máris jelentős életpályát futottak be. – Igen fontos (nekik fontos), hogy tudjanak egymás- ról, mi pedig szeretnénk gyönyörködni ben- nük.

A felsorolás korántsem teljes, nem is lehet az, hiszen az élet ennél sokkal bonyolultabb.

III. Időhatár: az újratelepüléstől, különös tekintettel a XX. századra.

Úgy gondolom, a legtöbben átérezzük en- nek a munkának a fontosságát. Örömmel fe- dezünk fel, hogy például:

- Bohus Zoltán szobrásznak (sz.: Endrőd, 1941. XII.21.) volt már kiállítása New Yorkban, Detroitban, Párizsban, és hogy Budapesten. A Mexikói úti szökőkút az ő műve;

- Déri (Diamanti) Ferenc (sz.: Endrőd, 1874 XI.1.) annak idején alpolgármestere volt fővárosunknak;

- a mirhői Dinya Zoltán tudósról (sz.: Endrőd, 1943 IX.29) adatokat közöl a Term.tud. ki kicsoda?

- Knap Mihály tanár, pap (sz.: Endrőd, 1789 VIII.5.) Szinnyei: Magyar írók és a Kec- keméti Ki Kicsoda 1992 közöl adatokat;

- Varjú Gabriella (sz.: Endrőd, 1961 VI.30) szociológust máris felvette a Magyar és Nem- zetközi Ki Kicsoda 2002 c. jelentős kézikönyv, és még sorolhatnánk.

(Csak zárójelben és halkán merem meg- kérdezni: **mi, gyomaendrődiek tudunk ró- luk?**)

Tudjuk, hogy nehéz dologra vállalkoz- tunk; abban is bizonyosak vagyunk, hogy csak súlyos hiányosságokkal fogjuk tudni elkészíte- ni a kötetet. De úgy gondoljuk, hogy ennél már csak az volna a nagyobb hiba, ha egyáltalán nem is próbálkoznánk. Sok — a köz számára — fontos információ van a birtokunkban már- is, vajon van-e jogunk ezt nem közölni? A hi-ányokról pedig annyit, hogy lehet újabb kötetet kiadni.

A könyv elkészítését az a két civil szerve- zet vállalta fel, amely eddig is sokat tett szülő- helyünk értékeinek megmentéséért. Kérem, segítsék munkánkat. **Ha tudnak olyan emberről, akinek, az Önök megítélése sze- rint be kellene kerülnie a gyűjteménybe, szóljanak vagy írjanak nekünk.** Mi majd felvesszük a kapcsolatot, és az illető eldönti, vállalja-e a részvételt. Főleg azokról a tehetsé- ges fiatalokról kérünk információkat, akik máris szép eredményt értek el. Sok embert nem ismerünk, nem tudunk az életpályájáról, de ha kapunk figyelemzetést, utána tudunk járni, és teljesebb lehet a munka.

Kérem, ne sajnálják a fáradságot. Az a legkönnyebb, utólag keresni a hiányosságokat. Aki nem most segít, hanem utólag bírál, „lelke rajta”, mondja igen bölcsen a népi szólás.

Adatokat jelezni lehet személyesen, levél- ben, faxon és e-mail-en keresztül.

Címek:

Honismereti Egyesület Gyomaendrőd Dr. Szilágyiné Németh Eszter Gyomaendrőd, Szélmalom u.22. 5502 Te- lefon, fax : 66-284 469 E-mail: honismeret@civilport.hu

Szülőföld Baráti Kör Kovácsné Nagy Katalin

Gyomaendrőd, Kató József u.5. Tel.: 66-285694 E-mail: katalin@kib-gyomae.sulinet.hu

Fiatalokról fiataloknak

Beszélgetés Bauer Béla szociológussal a Nemzeti Ifjúságkutató Intézet igazgatójával I. rész

Az interjú megjelent az Utolsó Figyelmeztetés c. lap szeptemberi számában (8-9 old)

Lapunk rovatvezetője Várfi Péter, úgy látta, hogy ez a fiatalokról szóló interjú városunk fiataljai részére is értékes, hasznos információkat adhat, hiszen az ifjúságot a tudomány szemüvegén keresztül vizsgálja.

- Milyenek a mai fiatalok? Az önök által 8000 fős minta alapján elvégzett ifjúság 2000 és a határon túli fiatalokat vizsgáló Mozaik 2001 mintha sok sztereotípiát megcáfolna.

- A kérdésre nem lehet egyszerűen és átlagosan válaszolni. Hogy megértsük a mai fiatalokat, messziről kell kezdenünk: vissza kell mennünk 1900-ig. Gondoljuk el, hogy egy 1900-ban született tanárember, aki a Kádár rendszerben ment nyugdíjba, életében hányféle értékrend váltáson ment keresztül. A felszabadulás szót például minden korszakban másra és másra értették. Szóval elképesztő fordulaton ment keresztül a magyar társadalom; a fiatalok mentalitásának árnyalataihoz pedig meg kell jegyeznünk, hogy a mai 15-30 év közöttieket az iskolában szinte kivétel nélkül a Kádár-rendszerben szocializálódtak tanították. A legtöbb helyen nagyszülői, rokonai kapcsolatokon keresztül azonban meghatározóak voltak az említett hatalmas

történelmi tapasztalattal rendelkező idősebb emberek.

- Mégis, milyen csoportokat különböztethetünk meg?

- Vizsgálatunk kimutatta, hogy a fiatalokat három nagy rétegbe és ezen belül 21 kisebb kategóriába sorolhatjuk. Van a nyertesek csoportja, akik főleg a magasan iskolázott városi fiatalok közül kerülnek ki, vannak, akik szerint sorsuk nem változott meg a rendszerváltás után (megjegyzem, hogy ez is csak a környezet megismerése után értelmezhető) és vannak, akik veszteseknek érzik magukat, ők elsősorban az aluliskolázott rétegből kerülnek ki, és jellemezhetően kisebb településeken laknak. Meglepő azonban, ami felméréseinkből kiderült: a fiatalok döntő többsége nagyon fontosnak tekinti a családját, a nemzeti közösséghez való tartozást, sőt nem kevesen vannak, akik a hithez, az egyházhoz fűzött szoros viszonyról is beszámoltak. Megfigyelhető egy olyan folyamat, amit talán legjobban az értékek lázadása néven lehet leírni: a napról napra változó világban a fiatalok jelentős része visszanyúl olyan tradicionálisnak gondolt értékekhez, amelyek szilárd világképet kínálnak számukra. Hihetetlenül érdekes az is, hogy az önmagukat vesztesnek tartók szinte ugyanazok, illetve azoknak a gyermekei, akik Vitányi Iván 1983-ban megjelent

Egyharmadország című kötetében is az ország 1/3-át jelentették, és akik úgy érezték, hogy nem megy jól sorsuk. Szó sincs tehát arról, hogy a rendszerváltás rontotta volna el az esélyeiket: egy 1971-72-ben, vidéken született fiatal, akinek a feltörekvést a szakmunkásképző jelentette a szülei létehez képest, 1989-ben kikerült az iskolapadból, nem tanult nyelveket, informatikát, a mellette elszaladó lehetőségek láttán a vesztesek közé sorolja magát, és úgy látja, hogy élete végül is nem különbözik a szüleiétől. Ez nem értékítélet, ez ténykérdés. A rendszerváltás nyertesének pedig azok érzik magukat, akik a lehetőségek kitérőjeivel élni tudtak.

- Tehát a Kádár-rendszer félpolgárosult viszonyai eleve meghatározták a mai fiatalok lehetőségeit.

- Bánjunk csinján a fogalmakkal! A Kádár-rendszer sajátos polgárosodása valóban alapvetően meghatározza mind a mai napig a magyar társadalom arculatát: ekkor ment végbe a magyar társadalom felemás modernizációja. Gondolok itt a nagyvárosi lakótelepekre betelepített, falusi környezetből származó nagyipari munkásra és a társadalom sok más szegmenségre. A fiatal értelmiség a Kádár-rendszerben pedig alapvetően rosszul érezte magát, és az ak-

kori szűk keresztmetszetű egyetemi képzés révén is inkább a kultúra, a magas kultúra „fogyasztása” lett a mintaadó a fiatalok körében. Ez már a mai, alapvetően a rendszerváltás „nyertes” kategóriájába besoroló huszonévesek szüleinek generációja. Azoké a huszonéveseké, akik nagyvárosban élve, nyelvtudásuk, informatikai ismereteik révén az elmúlt évek nyerteséhez sorolják magukat. Ugyanezen fiataloknál figyelhetjük meg a következőt: minél több identitással (családi, iskolai, egyesületi, kisebb-nagyobb közösségi) rendelkezik, annál nagyobb a kapcsolati hálója és annál nagyobb az esélye, hogy boldoguljon. Látszólag úgy néz ki a képlet, hogy az önmagukat veszteseknek tartó vagy sorsukban változást nem észlelő fiatalok rétegei teljesen független módon léteznek egymástól. A valóságban azonban ezek a rétegek találkoznak és össze is érnek a társadalmi térben. Külön érdekes a határon túli magyarság körében elvégzett Mozaik 2001 vizsgálat. Ott régióként változnak a kategóriák: egy kárpátaljai, önmagát nyertesnek gondoló fiatal sok esetben sokkal rosszabb körülmények között él, mint az önmagát vesztesnek gondoló felvidéki kortársa.

(Folytatjuk)

Országos minősítő verseny

Atlétika szakos sportiskolák találkozója volt Békéscsabán szeptember 27-én, melyet Békés KAS kupa néven rendeztek meg. E rangos atlétikai viadalon 65-en indultunk és nagyon eredményesen szerepeltünk. Összesen 24 érmet szereztünk: 7 arany, 7 ezüst és 10 bronzéremmel térhettünk haza

Aranyérmesek: Kurucz Éva (1992), Bukva Tamás (1991), Csorba Máté (1990), Havelda Róbert (1990), Braun Mihály (1990), Kiss Imre (serdülő kat.), Vaszkan Gábor (felnőtt kat.)

Ezüstérmesek: Szakálos Edina (1992), Keresztes Kitti (1991), Farkasinszki Zita (1991), Farkasinszki Mariann (1991), Kurucz Zsolt (1991), Dógi Richárd (1988).

DIÁKSPORT

Bronzérmesek: Dávid Imre (1993), Barna Nikolett (1993), Bukva Tamás (1991), Farkasinszki Zita két bronzéremmel (1991), Farkasinszki Mariann (1991), Csorba Máté (1990), Kiss Imre két bronzéremmel (serdülő kat.).

Gyermekek svéd váltó fiúk): Mészáros A., Bulcza T., Havelda R., Csorba M.

Az évfolyamukban kiemelkedő teljesítményért Külön Díjban részesültek: Tokai Kinga (1994), Palercsik Dávid, (1994), Dávid Imre (1993), Dógi Richárd (serdülő kat.)

NAP Diákolimpia, ügyességi csapatbajnokság megyei döntő

Szeptember 26-án Gyulán került sor erre a versenyre, ahol a Rózsashegyi Kálmán Általános Iskola csapata nagyon szép eredményeket ért el.

Lány súlylökésben Diákolimpiai Bajnoki címet értek el: Mészáros Renáta, Bacsa Erika, Timár Emese, Majoros Barbara, és Szakálos Judit.

Fiú távolugrásban II. helyezést értek el: Kiss Imre, Fekécs Zoltán, Dógi Richard, Dógi Jenő, Keresztes Márk.

10X200 m váltófutásban III. Helyezést értek el: Szabó, Zita, Dógi Jenő, Majoros Barbara, Keresztes Márk, Farkasinszki Zita, Dógi Richárd, Lakatos Melinda, Giricz Zsolt, Mészáros Renáta, és Kiss Imre.

Az Európai Unió kapujában

X. AZ UNIÓ A POLGÁROK EURÓPÁJA

Sok mindenről beszéltünk az unióval kapcsolatban. Nagy vonalakban a szervezetről, a „három pillérrel”, mely meghatározza az unió alapjait, az egységes piacról, a négy alapszabadságról. Két fejezetben tárgyaltuk a monetáris uniót az új pénzrendszert, az eurót. Beszéltünk a bővítésről, a csatlakozásról, a közös agrárpolitikáról, az EU oktatási politikájáról. Ideje tehát feltenni a kérdést mi az integráció végső célja? Vajon a polgárok, vagy az üzletemberek Európájának a megteremtése a cél? Felelhetünk úgy is e kérdésre, hogy a nemzetek közös Európája. A Közös Európa azonban nemcsak uniós állampolgárságot jelent, hanem jelenti, hogy az európai gazdasági és szociális élet szereplőjeként is fogunk tevékenykedni. Közös jogalkotást jelent. Ma már minden tagállam elismeri a többi tagállamban szerzett orvosi, jogász, ápolói, gyógyszerész, építész, biztosítási ügynöki stb. képesítést. A szabadfoglalkozásokat úgy szabályozták, hogy az uniós elvárásoknak megfelelően harmonizálják a tevékenységek körébe való bejutást. Az Unió állampolgára minden tagállam állampolgárságát kiegészíti, de nem lép a helyébe!

A polgárok Európája nem régen született meg, de már számos, az egy közösséghez tartozó szimbólummal rendelkezik: 1985 óta van európai útlevele, az európai himnusz Beethoven Örömdórája, az Európai Unió zászlója kék alapon 12 csillaggal. 1996 óta európai jogosítványt adnak ki.

E kérdéshez szorosan kapcsolódik a munkavállalók szabad áramlásának szükségessége. Miért? Elsősorban azért, mert az EU többek között nem más, mint a fejlettségükben, kultúrájukban különböző államok közös értékrend szerint történő összefogása közös szabályok alapján, melyek a munkaerő szabad áramlásában jutnak kifejezésre. Azonban a munkaerő szabad áramlásának biztosítása, egyben az egyéni jóléthez is kapcsolható az által, hogy egyre szélesebb körben van szükség szélesebb körű ismeretekkel rendelkező munkakörök betöltésére. Egyre inkább előtérbe kerül az a felfogás, hogy **a munka nem csupán az anyagi források biztosításának lehetősége, hanem az önkifejezés és önmegvalósítás formája is, mert lehetőséget ad képzettségnek, az egyéni igényeknek legjobban megfelelő munkahelyek megtalálására.**

Mielőtt hazánk várható csatlakozási kérdéseire rátérnénk, feltétlenül meg kell ismerkedni az Unió közösségi foglalkoztatási és szociálpolitika új irányával. Azért új, mert Lisszabonban 2000 májusában fogadták el a 2010-ig tartó hosszútávú gazdaságpolitikát, melyet azóta **lisszaboni stratégiának is neveznek.** Ez a XXI század elejére vonatkozóan a foglalkoztatási helyzet és szociálpolitikai kereteit határozta meg. Mik ezek:

- Több és jobb munkahely teremtése;
- A rugalmasságra és biztonságra épülő munkakörnyezet elősegítése, és kihasználása;
- A szegénység és a diszkrimináció minden formája elleni küzdelem a társadalmi integráció ösztönzése érdekében;
- A szociális védelem modernizálása;
- A nemek közötti egyenlőség előmozdítása;
- A bővítés és az EU külkapcsolatai szociális dimenziójának megerősítése.

Most tehát feltehetjük a kérdéseket: hogyan illeszkedik a magyar munkajog az uniós követelményekhez, mi várható

ezen a téren a csatlakozás után, mikortól dolgozhatunk az EU tagállamokban?

A magyar munkajog harmonizációja évek óta folyamatosan tart, legutóbb a Munka Törvénykönyve és az azzal összefüggő jogszabályok 2001 évi módosítása jelentett nagy lépést ebben az irányba. A magyar munkajogi szabályok tehát már mai állapotukban is teljes mértékben igazodnak az uniós elvárásokhoz, tehát nem kell attól tartanunk, hogy a foglalkoztatás jogszabályai akadályai lennének a csatlakozásnak. Természetesen lehetséges, hogy e szabályokat tovább kell bővíteni, ha lesznek még olyan követelmények, melyeket a magyar jog még nem tartalmaz.

Mint már szó volt arról, hogy **a magyar állampolgárok a csatlakozás után szabadon beutazhatnak, tartózkodhatnak, munkát vállalhatnak bármely tagállamban.** Ezeknek azonban kezdetben lesznek korlátai. Hazánk a csatlakozási tárgyalásokon az egyes tagállamokkal abban állapodott meg, hogy ideiglenesen a csatlakozást követő két évben a tagállamok nemzeti hatáskörben alkalmazhatnak munkavállalási korlátokat. A két év elteltével az Európai Bizottság e tárgykörben készített jelentése alapján még további három évvel egyes államok fenntarthatják a korlátozásokat. S végül a csatlakozás utáni öt évvel tovább még két évvel csak abban az esetben alkalmazhatnak korlátokat, ha az adott tagországban a szabad munkavállalási lehetőség jelentős munkaerő-piaci zavarokat okozna.

A kép tehát nem valami rózsás. Igaz, Magyarország sem köteles a közösségi szabályokat alkalmazni azokkal szemben, mindaddig, míg a munkavállalási korlátozásokat meg nem szüntetik. Meg kell mondanunk, ez kevés vigasz.

Ilyen korlátozások előreláthatólag Ausztria, Németország tekintetében várható. Ugyanakkor pl. Dánia, Svédország, Hollandia, Írország, Görögország, Finnország már jelezte, hogy nem kíván élni az átmeneti munkaerő korlátozásokkal, és azonnal megnyitja kapuit a magyar munkavállalók előtt.

Sok kérdéstről lehetne még szót ejteni; így, a társadalombiztosítás alakulásáról, a lakhatóságról, az igen nagy veszélyt jelentő „agyelszívásról”, a tehetségek elvándorlásáról, a munkaidő szabályozottságáról, a bedolgozási lehetőségekről, a nyugdíjasokról, stb. Következő cikkünkben szeretnénk e kérdésekre még visszatérni.

HÍREK ERDÉLYBŐL

„... megmarad egy diadalmas erdélyi igazság: ez a föld egymás mellett... megtartja örökös tarka virágzásban a népeket, akik rajta és érette munkálkodnak.“

Kós Károly, 1925.

Szeptember 26-án Aradon a neológ zsinagóga különös hangulatot sugárzó kupolás termében az Aradi Állami Filharmónia és az Aradi Zsidó Hitközség együttműködésének eredményeképpen immár harmad ízben mutattak be nagy sikerű koncertet. A megjelenteket Ionel Schlesinger mérnök, a Hitközség elnöke hagyományos zsidó jókívánsággal köszöntötte: „Legyenek felírva és megjegyezve az Élet Könyvébe!” Az Aradi szimfonikusok most először tüzték műsorukra Dimitrij Sosztakovics kamaraszimfóniáját, amellyel a zeneszerző a faszizmus áldozatainak emléke előtt tisztelgett. Az előadott gyönyörű művek közös jellemzője, hogy azokat a zsidó folklór varázsos dallamvilága ihlette, a zsidó érzés és gondolatvilágot közvetítve a muzsika ellenállhatatlan erejével.

Szeptember utolsó napjaiban a Szatmár megyei Avasújvárosban az első alkalommal megrendezett falunap alkalmából világháborús emlékművet avattak. Az ünnepségen megjelentek a megye előljárói, parlamenti képviselők és szenátorok, valamint a falu magyarországi testvértelépülése, Kállósejmen képviselői, akik sorra elhelyezték koszorúikat az emlékművön.

Gyergyószentmiklóson „településtörténeti vizsgálatok Székelyföldön” címmel történeti konferenciát tartottak. Az érdeklődők ezúttal Gyergyó és környéke településtörténetét ismerhették meg, ahol Garda Dezső történész, Köllő Miklós építész, Orbán Balázs költő, Rácz Tibor, Kassay János tartottak előadásokat. Felmerült annak szükségessége, hogy Gyergyószentmiklós régi főtere szabadtéri múzeummá alakítható lehetne.

Az Arad megyei Kisjenőn az Erdőhádi Napok alkalmával a megye szülöttét Csépe Sándort a Magyar Újságírók Romániai Egyesületének elnökét Árpád-díjjal tüntették ki, aki „Erdőhát – másnak szóló történelmi szimbólum” címmel tartott előadást. Az erdőhegykijenői templomkertben kopfáját avattak a 15 református és két evangélikus erdőhádi település küldötteinek jelenlétében. Ott volt Tökés László is, aki beszédében kifejtette, hogy az Erdőhádi Szövetségnek a jövőbe még tevékenyebbnek kell lennie.

Az idén ünnepelte a Krassó-Szörény megyei Kisjenő település 800. évfordulóját, és templomának 225. jubileumát. A plébániának 6 filiája van: Gyulavarsánd, Pál, Székudvar, Otlaka, Ágya, Simánd, ahol szentmiséket mutatnak be. Római katolikus iskola 1818-tól működik a plébánia mellett.

Szabó Magdát az író, költő és műfordító, a kortárs magyar irodalom nagy alakját az Arad megyei Ágya község díszpolgárává avatta az erdőhádi napok rendezvény sorozat keretében. Mint ismeretes Szabó Magda Debrecenben született 1917 október 5-én, apai ágon erdélyi származású, s így Ágya község vallja magáénak a neves írónőt. Az írónő ugyan nem tudott elmenni az ünnepségre, de Budapestről küldött üzenetét a civis város delegációja tolmácsolta az ágyaiknak és az ott tartózkodó közeli és távoli vendégeknek.

Krassó-Szörény megyében alapításának századik évfordulóját ünnepelte a temesvári Ferenc-rendi nővérek apácarendje. Ebből az alkalomból felkeresték a resicabányai Szentháromság plébániát és an-

nak Szent Ferenc és Klára kápolnájában vetített képes előadást tartottak a rend fennállásának 100. évfordulója alkalmából.

Az erdélyi magyar könyvkiadók közül a Pallas-Akadémia Könyvkiadó adta ki eddig a legtöbb könyvet. Tözsér József a kiadó igazgatója október 3-án mutatta be a kétszázadikat: Kozma Mária „A másik táj” című novellás kötetét. Egyébként a kiadó jövőre ünnepli fennállásának 10. évfordulóját.

Október 4-én nyitották meg Csíkszeredán a III. Székelyföld Konferenciát, amelyen több mint kétszázan vettek részt Romániából, Magyarországról. A konferencia idén az 1902 évi Székely Kongresszus centenáriuma is, melynek jegyében szervezték meg a konferenciát megelőző 18 munkacsoportot is. A konferencia célja az volt, hogy a tudomány eszközeivel hozzájáruljon Székelyföld fejlesztéséhez. A konferencián előadást tartott Lányi Szabolcs a Sapientia EMT csíkszeredai karának dékánja, Kolumbán Gábor a Székelyföld 2000 munkacsoport vezetője, Egyed Ákos az Erdélyi Múzeum-Egyesület elnöke. A vitaindító előadások után 5 szekcióban folytatódott a konferencia.

A fogarasi reformátusok évek óta november 25-én ünneplik Árva Bethlen Kata születésének évfordulóját. A szörványinak számító Fogaras város magyar közösségének nagyobbik része körülbelül 950 fő református felekezetű, őket követik közel háromezrészlet a katolikusok, százharmincan az unitáriusok és mintegy százötvenen az evangélikusok. A magyar tannyelű oktatást nagy veszély fenyegeti, mert az általában vegyes házasságokból született gyermekek már a román iskolába járnak. Templomukat, mely idén lesz 300 éves saját erejükkel újították fel Bethlen Kata emlékére. Az ünnepség egyik legszebb eseménye a 110 éves Fogarasi Magyar Dalegylet műsora.

Vasárnap október 13-án a Nagybányai Református templomban az egyházmegye vendége Tökés László püspök volt, aki előbb az újvárosi (Szatmár megye) református templomban, délelőtt tíz órakor templomtorony és hang megdélésán vett részt és hirdetett ígét, majd 16 órakor a vámfalui református templombelső felújítása alkalmával rendezett istentiszteleten szöszékről a hívekhez.

X. 11-én pénteken kezdődtek meg Kolozsvárott a Fadrusz-napok, mely konferenciával kezdődött, hol Fadrusz Jánosról szóló tudományos előadások hangzottak el. A konferencia szervezői szándéknyilatkozatot fogadtak el, hogy Kolozsvár belvárosát a világorökség részévé tegyék. Az indoklás így szólt: „Kolozsvár belvárosa hiteseles és sajátos tanúja a középkori építészeti fejlődésnek, a századforduló urbanisztikai és építészeti újításainak, a vallásfelekezeti hosszú ideje tartó toleráns együttélésének, valamint a felső fokú oktatás fölytonosságának.” Az ülészakon előadást tartottak: Nagy Ildikó a Magyar Nemzeti

X. 12-én az Emmaus Ház névre keresztelt Bogáti árvaház avatására került sor. Molnár Károly tiszteletesnek köszönhetően nemcsak a gyerekek találtak otthonra, hanem az iskola elárult magyar tagozata is feléledt. Az Emmaus ház máris mennyei fogadónak bizonyult, ahol Csiha Kálmán lelkész így fogalmazott – Jézus a házigazda.

Molnár Károly álma tehát megvalósult, a megtett útról így nyilatkozott: „Álom és valóság között hosszú volt az út, de az Úristen segítséget rendelt ki nekünk.” E segítségben részt vett az Ír presbitérium, a kanadai holland református gyülekezet, az ausztráliai magyar testvéregyház és több holland, német, és anyaországi gyülekezet.

Önkormányzati képviselők látogatása Nagyenyeden

Testvérvárosunktól Nagygyedről Rácz Levente úrtól a Fehér megyei RMDSZ elnökének kedves meghívására városunk önkormányzata 3 képviselője Gyuricza Éva, Dezső Zoltán és Tótká Sándor vett részt Nagyenyeden Dr. Szász Pál Magyar Közösségi Ház ünnepélyes avatóján, Lukács Béla egykori miniszter emlékének adó ünnepségen és Holányi Julianna festő művész „In memoriam” című kiállításának megnyitóján.

A program ez utóbbi eseménnyel kezdődött szeptember 27-én délutáni órákban. Majd másnap délután került sor a Közösségi Ház avatására. A házszenelést megelőzték a szöszat, az ünnepi beszédek, szavalatok és az Academos kamarakórus műsora. Ennek keretében Dezső Zoltán alpolgármester átadta Gyomaendrőd város ajándékát, egy magyar nemzeti zászlót. 29-én, vasárnap, Nagygyedről a vendégek a Magyarigeni református templomba látogattak, innen Zalánára, ahol ünnepség keretében emlékeztek meg Lukács Béláról (1847–1901), a zalatnai születésű politikusról egykori kereskedelemügyi miniszteréről. Megtekintették az ő szülőházát, majd részt vettek Legendi Géza festő kiállításán. Az ünnepség az 1848-as áldozatok felújított zalatnai emlékművének koszorúzásával ért véget.

Kopjafa avató ünnepség Dobozon

Kommunista diktatúrák paraszti áldozatainak emlékére állított kopjafát a Dobozói Polgári Kör. A Polgári Kör tagjai fiatal jobboldali „másként” gondolkodó társaság, aki, fel merete vállalni nézeteit, és tett is ezéért: csatlakozott

Faludi Sándor tiszaszentimrei gazdálkodó által kezdeményezett mozgalomhoz, vagyis kopjafát állított a kommunista diktatúra parasztáldozataiért. Az ünnepség nyitó beszédét **Domokos László országgyűlési képviselő** mondta el, aki az ünnepség fővédője volt.

Október 6.-án az Aradi vértanúk emléknapján volt az avató ünnepség. A jelenlévők tisztelettel adóztak a magyar szabadságharc vértanú hőseire. **Erdős Norbert országgyűlési képviselő** mondta el az emlékére beszédet. Az ökömenikus áldás előtt beszédet mondott **Faludi Sándor**, aki a Szövetség a Nemzetért Polgári Kör tagja. Beszédéből idézünk:

„Tisztelt dobozi Polgárok! Kedves Barátaim, gazda úrsaim! Képviselő úrak, Nagytiszteletű úr, Plébános úr, Tisztelt Hölgyeim és Uraim!

Mindenek előtt köszönöm a megtisztelő meghívást. Köszönöm és gratulálok, hogy csatlakozva az általam elindított mozgalomhoz, -intő jelként- immár Dobozon is a kommunizmus parasztáldozatainak emlékére felállított Kopjafa figyelmezteti a hazugság és gyűlöletkeltés újraéledt vészmadarait: minden igyekezettük ellenére sem tudják megakadályozni a magyar parasztság ellen elkövetett kommunista bűnök feltárását! Akkoriban lázas eufóriában elhittük, a szírenhangon fuvalgózott mesét, noha látnunk kellett volna, hogy a báránybőrből sebtében szabott bekecs alól imitt is és amott is ki-kandikál a farkas bundája... Már-már megbocsátottunk az ellenünk vétkezőknek, a múlt bevallása, szinte egyetlen bocsánatkérés nélkül, mert ilyen jámbor és jóhiszemű a magyar. Különösen, ha paraszti gyökérből származik. Pedig – amint hallottuk, az imént egy fiatal államférfi bölcs intését – **biztos jövő nem épülhet a feledékenység futóhomokjára!** Hiszen mi, az idősebb nemzedékhez tartozók jól tudjuk, hogy a magyar parasztság a már Dánia példájáról álmódó gazdaságszocializmus szerves fejlődését szakította félbe, torlaszolta el európai útját a fél évszázada ránk szabadított vörös rémuralom...

Álljon itt egyetlen döbbenetes adat: Nagy Imre első, 1953-as kormányának egyik, a rabtáborok feloszlásáról szóló kormányrendelete 750190 parasztember meghurcolását ismerte el. Megállapíthatatlan, hogy hány tízezer parasztember esett áldozatul a meghurcoltatásoknak, az erőszakos kollektivizálásnak. Hányan végezték bitófán, vagy lettek öngyilkosok. Hány embert vitt sírba az új szolgátság felismerése. Az elmúlt napokban, készülve erre a fájdalmas emlékezésre, ismét a kezembe került annak a Békés megyei Sorstársamnak a levele, aki értesítve a médiából a tavaszi Kopjafa-avató mozgalomindító ünnepségről, egyebek közt ezt írta: „Szándékosan megvártam a választások második fordulójának a végét, hátha jobb hangulatban róhatom soraimat. Sajnos nem tehetem. Megtévesszett ország-lakosok tömege ismét odaborult csizmáját csókolgatni az öt nyomorító balhiedelmes önkényuralomban kivirágzott kapitalista veres báróknak. A kopjafaavatóról hallottakat, olvasottakat meghatódva, könnyes szemmel hallgattam – olvastam végig. Magam is érdekelt vagyok, de legfőképpen az én áldott emléktől nagyszüleim mindkét ágon parasztgazdák – és szüleim... A mi parasztnépünk volt az amely évszázadokon át művelte az anyaföldet. Allatokat tartott, tenyésztett. Gazdaggá tette az országot, katonát adott a harcmezőkre. Megtartotta, ápolta a magyar nyelvet, a magyar műveltséget, fenntartotta a magyar Hazát, amely most ismét veszélyben van...” Levelének későbbi szakaszában egy megrendítő élményét eleveníti fel, az 56-os forradalmunkat követő évek tsz-szervezésének időszakából. „1959 nyarán, katonaként szabadságot kaptam. Hajnalban érkeztem haza Gyomára. Már az utcánk derekán jártam, amikor arra lettem figyelmes, hogy vágóban, felvágva jön egy ló, s Buzdor Kisék kapujában hirtelen megáll. Nyerített egyvégűbe. Habos volt, elszakadt kötőfék lógott a nyakában. Szépen lecsendesítettem, megtartottam, míg odáért a gazdája, mert már jött kifelé. Amikor meglátta a lovát, egy szép seregélyszürke kancát, zokogva a nyakába borult. Ólelgette, csókolgatta, mondogatva: ides lovam, Fecske lovam, hát hazagyüttél... Hogy az Isten verje meg aki elszakított tületem. Csak azután fordult hozzám: lássa mit műveltek velünk, hogy az a magosságos!... Én nekem is hullottak a könnyeim, mert ez a ló megszokott a tsz-istállóból, ahová előtte való nap kellett bevinni.”

Istenem, de sok tönkre tett, megtaposott lelki embert láttam én akkoriban. Meglett szép szál magyar parasztembereket zokogni, mintegy gyereket. Oda vannak már a Jobbik oldalán, de a parasztság meggyalázásáért, megtaposásáért, felszámolásáért még senki nem kért bocsánatot, vagy ennek elismeréséért még csak kísérletet sem tett! Kedves Honfitársaim! Ugye nehéz ilyenkor szavakat találni? Ezért állok itt is, most is megrendültem e Kopjafa előtt, s e földi világból már rég eltávozott apáink, nagyapáink riadt – rémületét hozza elem az emlékezet. Látom elsápadtan kevés szavú apámat, amikor hajnalban ’fekete vágás’ nevű bűncselekmény miatt őt és a ’bűnjelet’, a feldolgozott hízót elvitte a rendőrségi autó, 1953 januárjában... Látom a halálos ágyán az agyvérzés után béna végtagokkal vergődő anyai nagyapámat, aki a karcsi magyar királyi földműves iskola elvégzése után 30 évi gazdasztizti szolgálata alatt megtakarított jövedelméből vásárolt kis birtokán felépített tanyáját ajánlotta fel ’önként’... Látom csapzottan, vérző arccal dacos tekintetű és tartású másik nagyapámat, akinek a községházán „érvelő” agitátorok pedig azért verték ki a fogát is, mert ő nem volt hajlandó földjét és tanyáját az első szóra „önkéntesen” felajánlani... És látom

43 évvel később, 1993-ban már túl a nyolcvanon töpörödött öregemberként szegény Apámat, amint félelmekkel, gyanakvásokkal teli félszeg örömmel írta alá a kárpótlással - licitálással, visszaszerzett földről készült jegyzőkönyvet. Mi, korombeliek, akkor csodálkoztunk, s nem értettük, ezt a félszességet. Azt hittük, hogy néhány év múlva a gazdavidágban is az európai normák és modell követve, újra indul a szerves fejlődés a szocialista romokon. Ám hosszú évekig csupán a reménytelenség, a kilátástalanság uralta mindennapjainkat. Ezt a gyötrelmet változtatta feltámadt reménykedéssé az Orbán Viktor vezette polgári kormány, amikor agrárpolitikájának középpontjába a családi gazdaságokat állította. ...Soha nem látott pezsgés indult el földvászárásra, tanyaépítésre, ültetvénytelepítésre, korszerű gépek vásárlására, a falusi turizmus fejlesztésére a magyar vidéken a hosszú lejáratú kedvező kamatozású gazdahitelek, a 30-35-40%-os vissza nem térítendő állami támogatások hatására. Ezt a szárnyaló lendületet szakította félbe a báránybekecsből kibújt, csupán egy paraszthajszállal hatalomra került posztkommunista árnyékvilág, melynek kádárista karmesterei azonnal hozzáálltak a visszarendezés megszervezéséhez... A földtörvényt módosítva a családi gazdaságok helyett ismét az egykori, immáron nagybirtokosokká avanszált, szűk-körüli klientúrjukat, a tsz-elnök lobby tagjait helyezték sajátos „szocialista” agrárpolitikájuk középpontjába... Ez az út pedig nem Európába vezet, és nem többségi, nemzeti érdekeket szolgál, hanem újra több tízezer parasztáldozatot követel, ha ennek a ’szocialista koncepciónak’ útját nem állja a felvilágosult polgári Magyarország!...

A kopjafa állítás tehát indokolt. A múltat bevallani, és nem visszahozni kell! Újra össze kell rakni azokat a családi, baráti, polgári, egyházi közösségeket, amelyeket a kommunista rögeszme szétzilált... Kiadásra vár egy nemrég előkerült eredeti napló is, amely egy kényszermunka táborban íródott, egy kitelepített család, 37 hónap alatti szenvedéséről. Egy asszony rögzítette papírra, és rejtegette, szenvedéseinek döbbenetes sorait. **A kommunizmus hazai rémtetteiről, áldozatairól mindmáig alig készültek tudományos munkák, és művészi alkotások. Sőt az a kevés, ami létezik, sincs forgalomban.** Intő jelként erre figyelmeztetik a parasztáldozatok emlékére felállított kopjafák a nemzeti szellemű alkotó értelmiséget is...

Számomra nagy örömet jelent, hogy a parasztság, a gazdák, falvak világa, -mint a Nemzet Törszének tiszta forrása - ebben a mostani Sorsfordító időben is kínálja a lehetőséget – mint viharos századainkban mindig – a nemzeti kultúra megtújulására...

E Kopjafa, itt a Viharsarok vidékén, jelképes üzenetként sürgeti ezt a magyar megtújódást.”

Érdekességek Gyoma Község „Hirdetési Jegyzőkönyveiből” I.

1854. március 19. „A gyepen való járdzás tilalmaztatik.”

1855. december. „Panaszul adatott bé, hogy a nyúlászók a nyúlászással a Czifrakertben (Endrődi oldalon volt, ma beépült) károkat tesznek, ezennel köz-hírré tétetik, hogy bár melyik kertekben is általjában a határban nyúlászás és agarászás 16 pengő forint büntetés terhe alatt szorosan tiltatik s a' mellett az agara agyon lövettetik.”

Hiába no! Az ifjúság akkortájt is eleven volt, de valahogyan másképpen, mint manapság. Azonkívül puska is volt, agár is volt, hát micsoda paraszturaság volt ekkortájt? Bizony úr volt a paraszt a maga házatáján! Megadta az Istennek ami az Istené, a „császárnak” meg ami a császáré. A föld volt minden, meg a becsület s még sok minden, dolgozott, adózott pénzzel, vérrel.

1856. március 30. „Mint hogy a szerükön való járdzások alkalmával edigelé sok vissza élések és verekedések történtek, szigorúan meghagyatik ezennel a' szüléknek s az ifjaknak, hogy a' játszások jövődjére nézve betiltatnak, aki ezen rendelkezést áthágja, kemény büntetést várhat magára.”

1856. augusztus 17. „Éjjelenként a kongatás (ostorpattogatás), ujjongatás, danolás az útszákon szorosan tiltatik s illyesmit elkövetni mindenki óvakodjon.”

1875. április. „A tanyák között való barangolása a fiatalságnak éjszaka szigorúan tiltatik.”

1875. december. „A téglá és deszka járdákon lóval való járás 1 forint büntetés terhe alatt tiltatik.”

„Kik a Mirhóba (megj.: Dobó utca elején öblözet, - sajnos beépítve - hajdani kikötő a Mirhóhádi utca – Arany János utcai házak kertlábakban folyó ér Körözsebe szakadása) járnak vízmeregetni és a 15 krajczár díjat mindekkoráig be nem fizették, tartsák

soros kötelességöknek azt Szabó Bálint gondnoknál befizetni.”

1876. január. „Sorozásra tiszta öltözetben és megmosakodva botok vagy pálcák nélkül jelenjenek meg az ifjak...”

1876. január. „Akiknek egy vagy két csövű puskájuk vannak a hét folytán összeírás alá bejelenteni el ne mulasszák.”

1876. január 2. „Izsó János vasutnál lévő korcsmáros közhírré téteti, miszerint nálla a fiatalság semmiféle italt nem kap; ugyan azért figyelmeztetik a fiatalság komolyan az előljáróság által, hogy az oda meneteltől, annyival inkább, a rendetlenségtől óvakodjanak.

1876. április 17. „A nagy botokkal való járás darabonként egy forint, ugyszinte az isteni káromlás pénz és fogságbüntetés terhe alatt tiltatik”

Állattartással kapcsolatos hirdetések

1854. február. „A Sóska hát kijellettett az Előljáróság által, libalegelőnek” (Megj.: a hajdani gypmesteri telep környékén volt, az Öreg Pocskert előtt, „Cigányvárosnak” is mondták. Liba után semmi más állat nem legelt!)

1855. március. „Az Előljáróság legeltetési ajánlatokat hirdet Zsáka, Csökmő, Mezőgyán, -Kézai pusztá, Geszt, Tenke községekben legelőkre. Akit érdekel bővebb tájékoztatást kap a Városházánál.” (Megj.: Akinek az állatlétszáma több volt, annál amit helybeli legelő részére kihajthatna, az az állattartó gazda összefogott több sorstársával és messzi pusztákra bérelt legelőt, legeltetési idényre, általában április 24. Szent György napjától Szent Mihály napjáig szeptember 29-ig.)

„Az Előljáróság szoros figyelmibe adja becsülletes lakosságnak, hogy a Bódvai vagy Kis zugba libát ne legeltessen, büntetés terhe mellett. Ludakat a'

Kisrét, Bodzás hát, Vásárállás és az Uradalmi árokig, - Endrőd felől való oldalon szabad legeltetni.” (Megj.: Liba fiatal, lúd, kifejlett egyed. Bódvai, vagy Kis zug - a Hantos kert belső része.)

1855. augusztus 19. „Csapó Józsefet az Előljáróság megfogadta borjú Pásztornak, bére minden borjútól 3 itze búza, 3 itze árpa és 3 váltó krajczár, s két darabtól, egy kenyér, - holnap reggel a' borjú csorda kihajtásakor akik tehát kívánják - borjúikat a legelőre kihajthatják.” (Megj.: 1 icce = 0.8 liter átlagosan).

1857. január 17. „Kati Sándor állatorvos kért letelepedési engedélyt.” (Ő lett volna az első „Lódoktor” városunkban?)

1875. október. „Községi állatorvos Kruchió Dávid tudatja az érdemes lakossággal, miszerint lovakat 40 krajczár díjért felelőség mellett saját házában bármely időben herél.”

1878. szeptember. „Pikó Pál városi mérnök Úr működését megkezdte, lakik 581.sz. alatt.”

1879. január. „Frankó Miklós fényképész köztudomására hozza a becsülletes, érdemes lakosságnak, miszerint Özv. Bácsi Istvánné házában fényképészeti üzletét megkezdte.”

„Egy bizonyos „Francsek-féle kávéház” többször „említettik”, mint „gyülekezőhely alkalmi csoportosulások”, „kihirdetési hely céljából.”

Most mondja még valaki, hogy nem volt itt élet hajdanában. Kávéház! Vajh mi volt a neve, biztos nem Buffalo Bill, esteleg „Beggyes galamb”?

Cs. Szabó István

Szabó Lajosnak és feleségének!

John Anderson, szívem John,
együtt vágtunk a hegynek,
volt víg napunk elég, John,
szép emlék két öregnek.
Lefelé ballagunk már
kéz-kézben csöndesen,
s lent együtt pihenünk majd,
John Anderson, Szívem.

(Részlet Burns angol költő verséből
Juhász Gyula fordításában)

Nagyon sok szeretettel köszöntünk benneteket 46. házassági évfordulótok alkalmából. Jó egészséget, nyugodt, békés nyugdíjas éveket kívánunk mindannyian!

Lányaitok Muci és Irén, fiatalok Lajos, valamint Eli, Tibi, Andrea és 5 unokátok.

Mária néni meséi

A kendertündér ajándéka II. rész

- Csak ez a baj? – szölt a tündér – Sose búsulj, kedves! Ha rám hallgatsz, a te ruhád mindegyiknél szebb lesz! Fogd ezt a kis kerek magot, ültessd kövér földbe, ha felszökött karcsú szára szép haragos zöldre, nyúdd ki, húzd ki a föld öléből, áztasd tiszta tóba, hosszú rostját törölgesd meg kemény fatilóba, fésüld szeges gerebelyen, míg selyemmé válik, guzsalyodon fürge kézzel fond meg mind egy szálig. Ha megfontad, szőj belőle selyemfényű vásznat. Varrj belőle hószín tiszta patyolat ingvállat. Én a kendertündér vagyok, s csupán annyit kérek, szárba szökken kicsi magom nevezd kenderkének.

Megnyitott a lányka ajka hálálkodó szóra, tavirózsa gyenge szirma, hullt, csak hullt a tóra. Fogta hát a kendermagot, kövér földbe tette, szárba szökken máris, máris, amint elvetette. Nosza, tüstént neki látott, nyútte, mosta, törte, szép simára fésülgette, orsóra pödörte, szőtt belőle fürge kézzel selyemfényű vásznat, varrt belőle hónál tisztább patyolat ingvállat. Hogy eljött a holdújulás, csillag gyúlt az égen, ott pompázott a sok szép lány mind a selyemréten. Habzott a sok fodor, csipke, bársony omlott lágyan, tündökölt a sok szép szempár csillag sugarában. Juhászlegény kormos bajszát hetykén megpödörte, úgy jártatta pillantását lassan, körbe-körbe. Aztán így szölt:

- Teringette! Soha ilyen szépet! Elborítja a csillogás, lám, az egész rétet! A királylány gögösen szölt:
- A ruhámat látod? Ugye, tetszik? Nos, remélem, én leszek a párod!

Hej, megduzzadt, megnőtt ettől a szópatak árja, csak a juhász döntheti el, hogy ki lesz a párja!

- El döntöm én, ha csak az kell. Mit ér ez a pompa? Lépjen elő, ki szoknyáját maga szötte, fonta. Ha van ilyen hetyke leány, az lesz az én pá-

rom, a tilinkóm búvós dalát annak muzsikálom.

- Itt vagyok én!
- rebbent halkán a pásztorlány hangja, s amint lépett, rengett, ringott szoknyája harangja. Vakított a vá-

szoningváll hószín fehérsége, tündérével vetekedett a lányka szépsége.

Rásimult a juhászlegény szeme pillantása, azt ragyogta, szépségednek nincs a földön mása. Drága kincsnél többet érő fürge, dolgos kezéd, jó lesz majd az élet útján együtt járni veled.

Felszisszent a király lánya:

- Soha ilyen szégyen! Még hogy túltesz a dolgos kéz ennyi kincsen, fényen!

Ugy szöftutott a cifra had, hogy nyomuk sem látszott, helyettük a selyemréten szép öröm virágozott. Lagzit ültek azon nyomban juhász, meg a lányka, vaskondérban ürü puhult, igaz, csak soványka. Italukat forrásvízből bőven merítették, ettek, ittak, s ami maradt szakajtóba tették. Holnap jön a tegnapokra, mondták okos szóval, s ringatták a csillagokat búvós tilinkóval-

Ugy tudom, még ma is élnek, kendermagot vetnek, aranyzálat fonnak, s nektek mesét szövögetnek.

ALMACSALOGATÓ

Nagyra nőtt az almafa,
Fent hordja az ágát,
Ott ringatja, hintáztatja
Szép piros almáját.
Kati búsan áll alatta,
Sóhajtozva nézi,
Az a kerek piros almát,
Ami rámosolyog, jaj, hát
Soha el nem éri?

Csalogatja kedvesen:

- Alma, jöjj le! Hallod?
Szép tükrösre fényesítem
kerek piros arcod.
Megtüredtek gyöngyös vízben,
Aranytáira teszlek,
Aztán hipp-hopp, dinom-dánom
Délután a bababálon
Jóízűn megszelek.

MIÉRT BUTA A VERÉB?

Ághegyén ül a veréb,
- Csipp-csipp – csiripel –
Iskolába beírtni
Csipp, csipp ki visz el?
Ugy szeretnék betűt vetni,
Daloskönyvből énekelni!
Csipp, csipp, csiricsér,
Csipp, csipp, ki visz el?

Veréb anyó tüzet rak
Kész a kicsi kád.

- Gyere kincsem, megfürdet majd
Mincjárt anyukád!
Felöltöztet új ruhába,
Ugy kísér az iskolába,
Csipp, csipp, az a szép,
Ha friss a veréb!

Elröppen a kis veréb.
Huss! Jaj, hova száll?
Oda, hol a lombok között
Szellő muzsikál.
Mosakodni dehogyan megy ő!
Késő este kerül elő.
Borzas, csupa por.
Játszott valahol.

Másnap csiricsér,
Búsan csiripel:
Maszatosan iskolába
Senki se visz el.
Sosem tudok betűt vetni,
Dalos könyvből énekelni.
Csipp, csipp tudom rég,
Ezért buta a veréb.

KATI MEG A PAPUCS

Kati lábán pici papucs,
Hol itt csattog, hol amott.
Anyuka szól? Kati pattan,
Segíteni kész legott.

Nagymamika öreg szeme
Nem látja a tű fokát,
Öcsike, lám elvesztette
Színes játékosztorát.

Nagyapóka pápaszeme,
Jaj, hová búj a hamis?
Annyi itt a tennivaló,
Magsokaltnám magam is!

Ám Katikát vígan viszi
Csattogó kis papucs,
Alig győzi megdicsérni,
Ha haza jön apuka.

A mesét és a verseket írta:
Iványi Mária

METÁL STOP VAS-MŰSZAKI BOLT

Kerékpár forgalmazó márkabolt és szerviz
Gázkeszülékek, kazánok, radiátorok,
csövek, szerelvények
Hűtőszekrények, fagyasztóládák, mosógépek,
háztartási kisgépek
Szórakoztató elektronika
Szegek, csavarok, zárok, lakatok
Fürdőkádák, mosdók, csaptelepek, mosogatók
Villanyszerelési anyagok

GYOMAENDRÓD, Bajcsy-Zsilinszky u. 44. Tel.: 386-909

Az ablak teszi

a házat
MŰANYAG AJTÓK,
ABLAKOK
GYÁRTÁSA EGYEDI
MÉRETRE IS.

5502 Gyomaendrőd,
Fő út 81/1
Tel/Fax: 66/386-328

Irodalmi oldal

Számadó

A 100 éve született Illyés Gyuláról

A XX. századi magyar irodalomnak Németh László mellett Illyés Gyula a legsokoldalúbb, leggazdagabb irodalmi hagyatékú írója: polcokat töltenek meg kötetei: versek, regények, drámák, tanulmányok. Ő elsősorban költőnek érezte, tartotta magát. Mint Németh László, őt is a „népi írók” sorában tartják számon, bár Illyés Gyula a pesti polgárság neves folyóiratahoz, a Nyugathoz vonzódott kezdetben. Németh László is itt tűnt föl díjnyertes elbeszéléseivel, s tanár édesapja és dunántúli módos paraszt nagybátyjai révén is inkább a polgársághoz tartozott volna: Illyést viszont származása már eleve a népi világhoz fűzte, a földtelen szegény parasztsághoz, az uradalmi cselédség széles táborához. 1921-ben jelent meg első verse (El ne essél...) a budapesti munkás lapban, a Népszavában. Még ebben az évben beiratkozott a budapesti tudományegyetem bölcsészkarára, magyar-francia szakra, s az 1919-es tevékenysége miatt fenyegető letartóztatás elől hamarosan Nyugatba emigrált, (részlet vett Szolnok védelmében a királyi román hadsereggel szemben, ezt Ifjúság című elbeszélő költeményében meg is írta). Nem a baloldali értelmiségiek legforgalmasabb s legközelebbi támaszpontjára, Bécsbe, hanem a modern európai művészetek fővárosának tekintett Párizsba. (Az 1918-19-es időket Kora tavasz című regényében idézte föl (megj.: 1941). Párizsban részt vett a magyar emigráns szakszervezetek munkájában, megismerkedett és barátságot kötött a francia írókkal, művészekkel, megtanult jól franciául, s ez később is nagyban segítette szellemi tájékozódásában. Párizsban magyarul és franciául is írt s közölt verseket, a modern avantgarde művészet stílusában, s ennek az iránynak költőivel tartott kapcsolatot. Beiratkozott Párizs híres egyetemére, a Sorbonne-ra is. Mikor 1926-ban amnesztiával hazatérhetett, egy biztosító intézet munkatársa lett. A II. világháború idején kezdte el, s csak a háború után fejezte be a párizsi emigráns magyar életet ábrázoló Hunok Párizsban c. regényét (1946)

1928-ban jelent meg első verseskönete, a Nehéz föld, majd két év múlva: Sarjúrendek, ennek címadó költeménye már egy eljövendő népforradalom énekesének látja - látatja - magát: „Mozdul a föld, törve-zúzva, / tengerként megindul nemokára. / Lépjetek a hite-bátor / énekes nyomába.” A haladó polgárság jeles folyóiratába, a Nyugatba verseket és kritikákat írt, 1934-ben a szovjet írók kongresszusára szóló meghívás alapján a Szovjetunióban járt, erről szól Oroszország című útirajza (1934).

Két évvel később jelent meg egyik legemlékezetesebb munkája: a részben önéletrajzi-szépírodalmi, részben társadalomkritikai-szociográfiai kötet, a Puszták népe, a dunántúli uradalmi cselédség elviselhetetlen, változás után kiáltó életéről. Ezt nem minősítette annyira „láztító”-nak a hatalom, mint a füzantúli Kovács Imre Néma forradalom című munkáját a vallási szektákba menekülő földtelen parasztságról (e művéért a királyi ügyészség elzárásra ítélte, s földjét elkobozták), de Illyés Gyula is gyanússá vált a hatalom szemében, noha a polgári oldalhoz, a Nyugathoz állt ekkoriban inkább közelebb, mint a népi táborhoz. A Nyugat adta ki 1936-ban Petőfi című esszéregényét is, amely a forradalmárköltő veszélyes, de szép életét rajzolta meg, mély személyes átéléssel (ez később - átdolgozva, kibővítvé - többször is megjelent). 1937-ben az ellenzéki, reformer Márciusi Front egyik alapítója volt. Ekkoriban, 1936-ban és 1937-ben jelent meg két újabb verseskönete, a Szálló egek alatt és a Rend a romokon. Ezekben a hazai szegények felemelésére tett hitet, bár némileg keserű reménytelenséggel, gyakran szatirikus felhangokkal.

A Nyugat folyóirat megszűnte után (ennek 1937-től társszerkesztője volt) indult Magyar Csillag egyik szerkesztőjeként is a szellemi ellenállást szolgálta tollával. 1944-ben jelent meg első drámai műve, A tű foka című „parasztkomédia”.

1945-ben, a demokratikus átalakulás új lendületet adott költészetének, ezt bizonyítják olyan bizakodó versei, mint a: Megy az eke, Amikor a Szabadság-hidra a középső részt felszerelték, Csererepőz stb., a Nemzeti Parasztpárt országgyűlési képviselőjeként közvetlenül is igyekezett szolgálni a biztató átalakulást, de hamarosan neki is csalódnia kellett: A reformáció genfi emlékműve előtt című nagy gondolati versében a politikai, társadalmi változások áldozatokat követelő, de elkerülhetetlen - s végül megbékélést hozó - voltáról szól. Hamarosan azonban meg kellett írnia az illúziótlan hazai valóságról az Egy mondat a zsarnokságról című költemény háborzongató sorait, 1953-ban, de a vers csak 1956 november 2-ikán jelenhetett meg az Irodalmi Újság történelmi jelentőségű lapszámában.

Lírában - érthető okokból - nem tudott szólni mindenről szabadon a terpeszkedő zsarnokság korszakáról, ekkor bontakozott ki drámaíró munkássága. „Hazafiak” címmel sorozatot tervezett a magyar történelem sorsfordító drámai helyzetéről; ennek a ciklusnak első darabja az Ozorai Példa (1952), majd a Fáklyaláng (1953), a Dózsa György (1956), a Különc (1963), s végül a Malom a Sédén ugyanebből az évből. A Tiszta az 1956-os események reménytelen, de hősi küzdelmének állított emléket allegorikusan (1971). Zsarnok-ellenes nagy verse miatt a hatalom megvonta tőle látszólagos kegyeit; A Kegycen (1963) című drámájának sok az önéletrajzi eleme; költészetében a közélet felől a magánélet felé húzódtott vissza: az öregedés filozófiai kérdéseire: Dölt vitorla (1965), s erről szól prózában a Kháron ladikja (1969).

Köteteket töltenek meg közéleti irodalmi-nyelvi tanulmányai (haláláig tagja volt a Magyar Tudományos Akadémia Nyelvművelő Bizottságának, Koszorú című költeménye az egyik legszebb költői vallomás irodalmunkban anyanyelvünkről. Különösen sokat foglalkozott a határon túli - elsősorban az erdélyi - magyarság helyzetével, nyugati lapokban is, amivel magára idézte a az itteni párhatalmasságok haragját. Bár költészetének egésze nem szívódott föl az irodalmi köztudatban, mint kortársai közül pl. a József Attiláé, Radnótié, de számos nagy verse kiemelkedő darabja költészetünknek a költői antológiák elhagyhatatlan része (a már említettek kivül a Nem menekülhetsz, a Nem volt elég, a Bartók, a Törvényhozó - Tersánszky jubileumára -, Bevezetés egy Kodály-hangversenyhez stb. Szerelmi lírájából hiányoznak a nagy szenvedélyek, annál meggyőzőbben szól a házastársak bensőséges, szinte szövetségi hűségéről (Feleség, Most szemben ülsz velem, Párbeszéd új házasságok közt). Első feleségétől, Juvancz Irmától 1938-ban elvált, s a következő évben a József Attila-versek Flóróját, Kozmucza Flórát vette feleségül.

Égész könyvtárgyi életművet hagyott ránk, nemzetére, ő, aki kezdettől a „nemzeti költő” hivatását érezte magában, s hivatását példásan be is töltötte; ezt az igényét, vágyát Számadó című szonettjében fejezte ki legszebben: apai - pásztor -, s anyai -lelkipásztori őseire is emlékezőn a sorok mélyén:

Őszül hajam, mélyülnek a redők.
Több egyre köröttem a fiatal.
Vakoskodván érzek szomjú erőt,
legyek a legmesszeblátó magyar.

Lappangó juhász-számadói gond
susogja, nem mehetsz még, munka vár.
Órízniem kell egy nem-enyém vagyont.
Rám néz egy jégverés-csöpülte nyáj.

...Szétszóratván ős lépokba vonult
hite-konok község hű papjaként
(kit azzal áld, amivel ver az Úr!)

templomtalanul, palásttalanul
(s vívódva folyton, mit hoz ránk az ég)
kell osztanom úrvacsorát s ígét.

Szilágyi Ferenc

Közéleti költészet

A száz éve született Illyés Gyula emlékének

Mért hallgatsz, költőnk! - Úgymond, meghalt a közéleti líra,
nem kell már: végzi a politikai klikk
a szerepét: költ ő (pénzt), a közelet tőle zúbog, forr
ámde a zsarnokság -sejtjeiben - : ma is él,
a fondor terror s fortélyos félelem öldös:
ömlik a Média-trószat sanda csövéből a gáz - -
Szólalj, hát, költőnk, a szavd kell most is e népnek,
a nemzetnek, hisz pusztá a Pusztá megint,
s nemcsak a természet, lopják már földjét, a lelkét
újra hivalkod a kéjklak, meg a kéjzúgodák;
s Erdély újra ebek harmincadjára kivetve
Észak s Dél szintén, romlik a táj, a falu!
S nincs, aki védje joguk, a bitangász újra csak úr lett,
a megvert anyanyelv médialáncon üvölt - -
Bölcs-ravasz elmédél támadj szent, „bal latorunk” * fel
s váltsd meg az árva hazát, hogyha pokol fele tart!

* A bibliai kifejezés arra utal, hogy a költő temetésén -1983 áprilisában -, a Farkasréten a latin gyászmise után a magyar nyelvű búcsúztatásban a szerzetes végző pap a gólgotai jelenetet idézte a halála előtt megtért bal latorral. Az igazáért és nemzetéért messiási kímákat vállaló költő életútjához azonban a Gólgota középső keresztjét méltó idéznünk.

Szilágyi Ferenc

Ízes ízek

november

Pulykanyaksaláta

1 kg pulykanyakból húselevest főzünk hagyományos módon. Leszűrjük, a nyakról a húst lefejtjük, felaprítjuk, a levesben főtt sárgarépat, gyökeret felkockázzuk, valamint felaprítunk 3 db csemegeuborkát, 2 almát, 1 fej lilahagymát és mindezt összekeverjük. 2 dl majonézből, 2 dl kefirből ízlés szerint sóval, fehér borssal készítünk öntetet. Összeforgatjuk a húsos zöldségekkel és néhány órára behűtjük.

Seidl Ambrus

SPORT

Szeptember 22. Harta-Gyomaendrődi VSE 2:2

Parázs hangulatú, kemény mérkőzés volt. A vendégek közelebb álltak a győzelemhez. Gólszerzők: 11. percben Mester elfutása után remekül adott közre és Csán nem hibázott. 22 percben Szabó, majd a 60. percben Szauer a hazaiakat juttatta 2:1-es előnyhöz. A vendégek a 72 percben Hidvégi lövésével egyenlítették.

Jók: Kondacs, Mazán, Hidvégi.

Gyoma FC – Mezőhegyes 2:0.

Gól: Tólnai és Toldi mindketten 11-esből. Jók: Tólnai, Dinya, Hunya.

Szeptember 30. Gyomaendrőd – Rákóczifalva 1:4

Alapos csalódást okozott a mérkőzés. Lelketlen játék. Ebben az arányban is megérdemelten nyertek a vendégek. A hazai védelem kiábrándítóan játszott. Senkit sem lehet kiemelni.

Gyoma FC elszenvedte első vereségét 2:1-re kikapott, de így is a tabella első helyén áll.

Október 6. Szajol-Gyomaendrődi VSE 6:3.

Meglepetés is születhetett volna. Végig az endrődiek irányították a játékot, de fegyelmezetlen védelmünk és a kapus csapnivaló teljesítménye miatt veszítettünk.

Gólok: Bakos 11-esből, Osán az 55. percben és Mester a 60. percben lött.

Tabella állása:

13. Gyomaendrődi VSE 9 2 2 5 17:23 8.

Gyoma FC – Gádos 4:1

Október 13. Gyomaendrődi VSE-Karcag 0:2.

Küzdelmes mérkőzésen a hazai csapat emberhátrányban játszott, így esélye sem maradt a jól focizó vendégekkel szemben.

Jók: Csikós, Katona

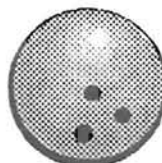
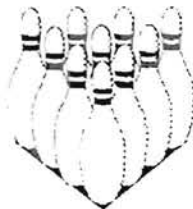
Magyarbánhegyes-Gyoma FC 3:0

Tabella állása

1. Gyoma FC 10 7 1 2 25:8 23.

BOWLING TREFF ÉTTEREM SÖRÖZŐ

Fő út 81/1. a volt ENCI udvarában

Magas szintű szolgáltatással, kellemes környezetben várja vendégeit.

Bankettek, bálók, vacsorák, lakodalmak, díszbédél összekötött értekezletek, konferenciák, találkozók rendezése mérsékelt árakon lehetséges 160 fő befogadásáig. Az étterem speciális kívánság szerinti menü elkészítését is vállalja.

Délután öt órától a bowling pálya bérelhető óránként 1.500.-forintért.

Telefon: 06-20-9520-243.

Mezőgazdasági, Műszaki és Szolgáltató Betéti Társaság, Hunya, (Rákóczi u. 55-57.) mezőgazdasági üzemek, kistermelők részére komplett mezőgazdasági szolgáltatást vállal.

Biztosítja a termeléshez szükséges műtrágyát, vetőmagot és vegyszert.

Vállalja a megtermelt növény tisztítását, szárítását, tárolását, értékesítését.

Érdeklődni lehet: 66/389-689 Tel/Fax, továbbá 66/532-610 sz és 66/532-611. sz. telefonokon.

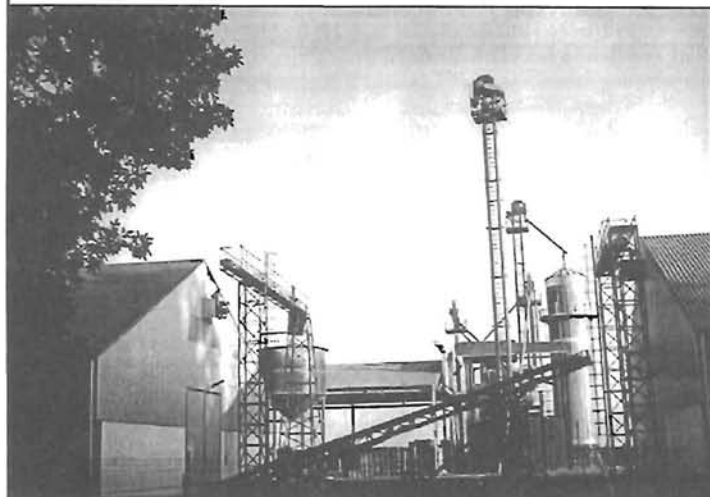
E-mail: <boti.bt@bekesnet.hu>, <boti.bt@mailbox.hu>

THERMIX
ÉPÍTŐIPARI SZÖVETKEZET

☐ 5500 Gyomaendrőd,
Ipartelep út 3.
☎ T/F: 66/386-614, 386-226

Tevékenységeinket piacképes áron kínáljuk

- ☐ Magas és mélyépítési munkák generál kivitelezése – tervezése
- ☐ Transzportbeton és betonacél értékesítés, előregyártás, szerelés
- ☐ Egyedi asztalos és lakatos termékek gyártása (nyílászárók, Interspan bútorok)
- ☐ Építőipari anyagkereskedés (Interspan bútorlap...)
- ☐ Építőipari gépek, segédeszközök bérbeadása (toronydarú, acélzsalu, keretes állvány, útpanel...)

AKIK AZ ÖRÖKKÉVALÓSÁGBA KÖLTÖZTEK

*„Nem múltak el ők, két szívünkben élnek:
Hiába szállnak árnyak, álmok, évek,
Ők itt maradnak bennünk csendesen még,
Hiszen hazánk nekünk a végtelenség.”*

(Juhász Gyula)

Híradásunkban csak azokról emlékezünk meg,
akiknek közléséhez a hozzátartozók hozzájárultak!

**CZIKKELY PÉTERNÉ FARKAS
ILONA**, aki lakott az Iskola utca 6/1 sz. alatt,

szeptember 28-án 37 éves korában tragikus hirtelenséggel elhunyt. Gyászolják: szerető férje és imádott gyermekei, anyósa és a család.

DIÓS BÉLA, gyomaendrői lakos, szeptember 30-án 60 éves korában váratlanul elhunyt. Gyászolja családja.

FEKETE ENDRE, aki a Gárdonyi Géza utca 18.sz. alatt élt, október 4-én 52 éves korában fejezte be földi pályafutását. Gyászolja családja.

JAKUS ISTVÁN, aki a Diófa utca 16. sz. alatt élt, október 2-án 87 éves korában elköltözött az élők sorából. Gyászolják: felesége, gyermekei és azok családja.

KISS IMRE, aki a Hámán Kató utca 4. sz. alatt élt, október 7-én 67 éves korában befejezte földi pályáját. Gyászolja rokonsága.

MOLNAR ERIKA, aki a Sebes Gy. utca 30. sz. alatt élt október 2-án 37 éves korában váratlanul elhunyt. Gyászolja családja.

POLANYI ZOLTÁN, aki a Könyves Kálmán u. 1. sz. alatt élt, október 5-én 75 éves korában hosszú, türelemmel viselt szenvedés után visszaadta lelkét Teremtő Istenének. Gyászolják: felesége, gyermekei, a rokonság, a barátok és az ismerősök.

SZABÓ ELEKNÉ KOVÁCS ETELKA, aki a Selyem út 13. sz. alatt élt, október 15-én 92 éves korában hosszú szenvedés után az Örökkévalóság hónapja költözött. Gyászolják: gyermekei, unokái, dédunokái.

SZABÓ SANDOR, aki a Selyem út 12-ben élt, október 7-én 69 éves korában elhunyt. Gyászolja családja.

**SZATMÁRI KÁROLYNÉ VARGA
IRMA**, aki az Attila utca 31. sz. alatt élt, októ-

ber 8-án 95 éves korában visszaadta lelkét Teremtőjének. Gyászolja családja.

SZÜCS TERÉZIA, aki a Fő út 169-171. sz. alatt élt, október 12-én 91 éves korában befejezte földi pályáját. Gyászolja családja.

Özv. **TÍMÁR PÉTERNÉ TÍMÁR CECÍLIA**, aki a Temető utca 12. sz. alatt élt szeptember 24-én 79 éves korában az Örökkévalóság hónapja költözött. Gyászolja családja.

KÖSZÖNETNYILVÁNÍTÁS

Köszönjük mindazoknak, akik drága halottunk Polányi Zoltán temetésén részt vettek, akik elhozták a búcsúzás virágait, akik köszönetnyilvánításukkal fájdalomunkban osztoztak. Drága halottunk emléke szívünkben örökké élni fog. Fogadjon be az Úr az Ő országába!

A gyászoló család

Köszönjük mindazoknak, akik drága Halottunk Jakus István temetésén részt vettek, virágaikkal és részvénytávirátásukkal enyhíteni igyekeztek fájdalmunkat. Drága halottunk emléke szívünkbe örökké élni fog.

A gyászoló család

Békesség haló poraikon,
fogadjon be őket az Úr
az Ő országába.
Az Örök Világosság
ragyogjon felettük!

GYERMEKCIPIŐ KÉSZÍTÉS

Csikós János

5502 Gyomaendrőd, Kör út 3.
(Öregszőlő, Kondorosi út)
Tel: Tel/Fax: 66-280-104
Mobil: 06-30-9634-085

Béby-leányka-fiúmodellek 18-35-ös méretig
Bio papucs, szandál, klumpa 18-41-es méretig

CIPŐTALPBÉLÉST SZONDÁTÓL

Rózsahegyi u. 11.
Telefon: (66) 284-301

**Sarokház
Csemege**
Ct.: Tímár Vince

**Csoport Partner
Üzletlánc tagja**

Kedves vásárlóink! Termékeinkkel mindig az Önök szolgálatában állunk!

- ☛ házi jellegű húskészítmények, endrői ízesítésű termékek (húsdarálás, húsfüstölés, kolbásztöltés), folyamatos tökehűselltetés
 - ☛ kívánságra torta rendeléssel, cukrászsüteményekkel segítünk családi rendezvények létrehozásában
 - ☛ **Újnanon megnyitott Ruházati részlegünkön is várjuk kedves vásárlóinkat kedvező árainkkal**
- Blaha u.27. Tel.:386-691. Nyitva tartás: hétfőtől péntekig 6-tól 18-ig, szombaton 6-tól 12 óráig, vasárnap 7-től 11 óráig.

NEUBORT KANDALLÓK!

Kemencék, cserépkályhák, kandallók, kerti sütők építését határidőre, kifogástalan minőségben vállalom! Megrendelés alapján egyedi kivitelben!

Boltunk ajánlata:

- ⇒ Csempék
- ⇒ padlólapok
- ⇒ csaptelepek
- ⇒ külső, belső burkoló kövek
- ⇒ természetes kövek

Várom kedves vevőimet:
Neubort László kandallóépítő,
Gyomaendrőd, Fő út 52.
Telefon, fax: 06 66 283-492
Mobil sz.: 06 30 349-1655.

Kert- barátok- nak

Kultúrnövényeink kártevői a gyomnövények és a rovarok - IV. rész

15. Vadmurok

Kétéves növény, melynek karógyökere mélyre behatol a földbe. Szára 30-60 cm magas, elágazó. Leveli halványzöldek, keskenyek (száryosan szeldeltek). Virágzata összetett ernyő. A szélső virágok nagyobbak, fehér színűek. Termése 3 mm hosszú, és 1,5 mm széles. Maghozama egyedenként 4000 db. (külföldi adat). Ebből a növényből nemesítették ki hosszas kísérletezés után a sárgarépat. Júniustól késő őszi virágzik. Valamennyi földrészen megtalálható. Nálunk az egész ország területén föllelhető. Különösen a száraz réteken, utak mellett, parlagokon nagyobb mennyiségben fordul elő. Különösen sok van belőle a kaszálókban nyár végén. Kártétele a lucernavetésben jelentős, mert elnyomja maga körül a vetett növényt. Védekezés: kaszálással, kapálással történhet.

16. Tarló tisztos fű (tarlóvirág)

Egyéves, 20-40 cm magas, ágas növény. Alsó levelei tojásdadok és hosszúkasak, a felsők lándzsa alakúak. Virágai körben ülnek a száron a murhalevél hónaljában, sárgás fehér színűek. Termése gyengén lapított tojás alakúak, sötétbarna színűek, magas olajtartalmúak. Májustól késő őszi virágzik. Európában és Délnyugat Ázsiában igen leterjedt. Hazánkban mindenütt megtalálható, de jobbára a kötött talajt szereti. Így legtömegesebben a Tiszántúlon fordul elő. Kaszás kultúrákban április közepétől, május elejétől jelenik meg tömegesen. A tarlók legjellemzőbb növénye néhol óriási tömegben fehérlik. Irtásának legeredményesebb

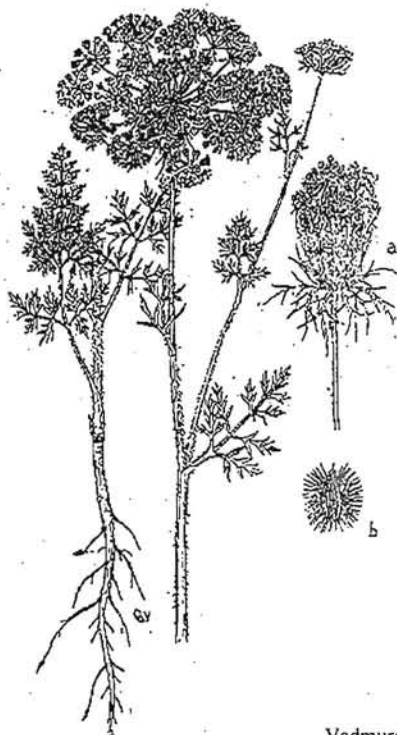
módja a tarlólántás, kapálás. A méhészek hasznos növénynek tartják, mert virágai sok mézet tartalmaznak. Kutatók foglalkoznak a nemesítésével, nagyobb fajtak előállításával a méz és az olajtartalma miatt.

17. Parlagfű (népies neve vadkender)

20-120 cm magas egyéves ágas-bogas terebélyes gyom. Leveli száryalant szeldeltek. A száron füzérben helyezkednek el a porzós virágok. A termő virágok a levél hónaljában található. Júliustól októberig virágzik. Sokan érzékenyek a virágporára (allergia). A beszívott virágpor (pollen) az orr nyálkahártyájára kerül, majd gyulladást idéz elő (szénanátha). Észak-Amerikából származik. Európában 1800 körül észlelték. A Kárpát medencében Orsovánál 1908-ban találtak először parlagfüvet. Azóta rohamosan az egész országban elterjedt. Különösen a csapadékos, savanyú talajt szereti. Ezért Dunántúl nyugati részén, Somogy, Zala megyékben, Budapest tájékán terjedt el tömegesen, bár évek óta már mindenütt megtalálható. (A szárazabb alföldi éghajlatot nem szereti.) Igen veszedelmes, káros növény, a többi gyomnövényeket is kipusztítja maga körül. Az utak, parlagok jó szaporító helyei. Maghozama igen magas, ezért nagyon fontos a megérlelésnek megakadályozása. Ugyanis magjai egész nyáron át jól csiráznak. Védekezés: mielőbbi tarlólántás, kapálás a kapásokban, utak, parlagok kaszálása.

18. Szelíd csorbóka

30-100 cm magas egyéves növény. Vastag, csöves ágas szára fényes. Az egész növény (szár, levél) tejnedvet tartalmaz. Virágai sárga színűek. Július elejétől késő őszi virágzik. A világon mindenütt megtalálható. Nálunk a nyár elejének és végének legközönségesebb gyomnövénye. Nekem a szőlő között még eddig nem volt ennyi csorbóka, mint idén szeptemberben. Magjai a talaj felmelegedésekor kezdenek csirázni. Ha elegendő nedvesség van a talajban, akkor gyorsan növekszik. A kapás növények között, tarlóban jól érzi magát. Igen fontos a megérlelés megakadályozása.

Hunya Alajos

Vadmurok

SZEPTEMBER 22-TŐL OKTÓBER 19-IG GyOMA
BELTERÜLETÉN 48,6 MM CSAPADÉK HULLOTT.

Uhrin Benedek, endródi barátunk műveit megvásárolhatják: Budapest, Ferenc körút 19-21 Violin üzletben és a budapesti pályaudvarok aluljáróiban.

Forgalmazzuk a cipőipar számára a Keck Cég által gyártott különböző cipőipari ragasztókat, szerszám és talp lemosókat, kikészítőszereket.

T/fax: 06 66/386-896
06 30/9855-671

Gyomaendrőd Fő u 14.

Corvo bianco
Cipőipari B

MAGÁNVÁMRAKTÁR

**AGRO
ÁRUHÁZ**

Gyomaendrőd, Fő út 15.
Telefon: 06-20-9527-032 és
06-66-386-274.

Kedves vásárlóim!

őszi áru kínálatom:

- virághagymák, rózsatövek
- virágföldek, virágtápok
- műanyag és kerámia cserepek
- műtárgyak, vegyszerek, csávázó szerek,
- fóliák, takaró ponyvák
- esőköpenyek, gumicsizmák, kesztyűk
- szegek, csavarok, kéziszerszámok
- elektromos kisgépek
- műanyag és kerámia savanyítótálak
- alumínium és falétrák
- kerítés drótok, és kötöző drótok
- háztartási eszközök, üstök, üstházak
- kutya, macska, kismadár eledelék
- VAPOREX – falszárító adalék

FARKAS MÁTÉ